

# Protokół

## 12. posiedzenia, 1. sesyi, VII. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 23. stycznia 1896.

Początek posiedzenia o godzinie 10. min. 25. przed południem.	1068, 1069, 1070, 1073, 1074, 1075, 1076, 1077, 1079, 1084, 1085.
Przewodniczący: Marszałek krajowy JE. Stanisław hr. Badeni.	Komisji gospodarstwa kraj, L. s.: 1031.
Sekretarze: Modest Karatnicki, Stanisław Niezabitowski, Mieczysław Urbański, Zdzisław Tarnowski.	Komisji gminnej, L. s.: 1032, 1033, 1034, 1035.
Obecnych posłów 134.	Komisji administracyjnej L. s.: 1036, 1065, 1078.
Ze strony c. k. Rządu: c. k. Radca dworu Włodzimierz hr. Łoś.	Komisji szkolnej, L. s.: 1042, 1043, 1046, 1049, 1071, 1072.
Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.	Komisji petycyjnej, L. s.: 1058, 1064.
Marszałek oznajmia, że protokół dziesiątego posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów; protokół jedenastego posiedzenia złożony jest w biurze sejmowem do przejrzania.	Komisji sanitarnej, L. s.: 1063.
Izba uchwała udzielenie czternastodniowego urlopu p. Madeyskiemu.	Komisji drogowej L. s.: 1080.
Sekretarz p. Urbański odczytuje spis petycyj wniesionych po dzień 23. stycznia b. r., które przydzielono następującym komisjom:	Po odczytaniu petycji L. s. 1076, komitetu cerkiewnego w Bohorodczanach o zapomogę na budowę cerkwi, oznajmia Marszałek, że do petycji tej zażądał pod względem formalnym głosu p. Kulczycki. Ponieważ p. Kulczycki jest nieobecnym w Izbie, odczytano w dalszym ciągu spis petycyj.
Komisji budżetowej, L. s.: 1026, 1027, 1028, 1029, 1030, 1037, 1038, 1039, 1040, 1041, 1045, 1047, 1048, 1050, 1051, 1052, 1053, 1054, 1055, 1056, 1057, 1066, 1067,	Izba przystępuje do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest:
	Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie subwencji na wykupno szczątków kościoła i klasztoru poddominikańskiego w Oświęcimie.

Sprawozdawca p. Chamiec nieobecny w Izbie, w zastępstwie referuje p. Romanowicz. Uwolniony od czytania sprawozdania wnosi przekazanie tego przedmiotu komisji budżetowej.

P. Kramarczyk przemawia, krytykując sprawozdanie Wydziału krajowego.

Marszałek przerywa mowcy, zwracając jego uwagę, iż dyskusya możliwą jest tylko pod względem formalnym.

Przemawia dalej p. Kramarczyk.

Marszałek przerywa ponownie mowcy, wzywając go, aby przemawiał tylko pod względem formalnym.

P. Kramarczyk stawia wniosek, aby powyższe sprawozdanie zwrócić Wydziałowi krajowemu do ponownego zbadania.

Po zamknięciu dyskusyi przemawia sprawozdawca p. Romanowicz.

Izba odrzuca wniosek p. Kramarczyka, a następnie w oddzielnem głosowaniu uchwała przekazanie powyższego sprawozdania Wydziału kraj. komisji budżetowej.

Następuje :

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi ks. Łukasza Bobrowicza, kapelana obrz. gr. kat. przy szpitalu Lwowskim o systemizowanie na tej posadzie i podwyższenie płacy

Marszałek oznajmia, iż jest to właściwie drugie czytanie gdyż Wydział krajowy zdaje sprawę z polecenia udzielonego mu przez Sejm.

Sprawozdawca p. Hoszard uwolniony od czytania sprawozdania odczytuje następujący wniosek Wydziału krajowego:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją ks. Łukasza Bobrowicza o systemizowanie go na posadzie kapelana szpitala powszechnego i podwyższenie płacy przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Izba bez rozprawy uchwała ten wniosek.

Następuje :

Pierwsze czytanie wniosku p. Barwińskiego o wprowadzenie w szkołach średnich obowiązkowej nauki obu języków krajowych.

P. Barwiński przemawia, uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi przekazanie tego wniosku komisji szkolnej.

Izba bez rozprawy uchwała ten wniosek.

Następuje :

Pierwsze czytanie wniosku p. Potoczka z projektem ustawy o wcieleniu obszarów dworskich do gminy i o tworzeniu gmin zbiorowych.

P. Potoczek przemawia, uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi przekazanie tego wniosku komisji gminnej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Następuje :

Pierwsze czytanie wniosku p. Barwińskiego o zaprowadzenie praktycznych kursów nauki języka ruskiego dla urzędników państwowych i autonomicznych, i kandydatów na urzędników.

P. Barwiński przemawia, uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi przekazanie tego wniosku komisji administracyjnej.

Izba uchwała bez rozprawy ten wniosek.

Następuje :

Pierwsze czytanie wniosku p. Wachnianina o utworzenie klas praktycznych z ruskim językiem wykładowym przy c. k. gimnazjum w Stanisławowie.

P. Wachnianin przemawia, uzasadniając swój wniosek a pod względem formalnym wnosi przekazanie tego wniosku komisji szkolnej.

Izba bez rozprawy uchwała ten wniosek.

Następuje:

Sprawozdanie Wydziału krajowego o udzieleniu koncesji do pobierania opłat mytniczych na drodze powiatowej Brody-Załośnie-Tarnopol.

Sprawozdawca p. Edward Jędrzejowicz czyta sprawozdanie Wydziału krajowego, zakończone projektem następującej uchwały.

### U c h w a ł a

o udzieleniu koncesji do pobierania opłat mytniczych na drodze powiatowej Brody-Załośnie-Tarnopol.

#### Art. I.

Radzie powiatowej w Brodach nadaje się na lat pięć od wejścia w wykonanie tej uchwały, prawo do pobierania opłat mytniczych, na drodze powiatowej Brody-Załośnie-Tarnopol, na trzech stacjach mytniczych, pod warunkiem utrzymania przedmiotu omyconego w dobrym stanie kosztem funduszu powiatowego, a to na każdej stacji według następującego wymiaru:

a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2 (dwa) ct.;

b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 1 (jeden) ct.;

c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego  $\frac{1}{2}$  (pół) ct.

Konie, woły, krowy, muły, osły należą do bydła ciężkiego, zaś cielęta, źrebięta, owce, kozy i świnie do drobnego.

Od bydła niesionego lub wiezionego wozem nie opłaca się żadnej należności.

Zwierzęta, które ssą i przy matkach idą, są wolne od wszelkiej opłaty mytniczej.

#### Art. II.

Przy poborze myta mają być zachowane ogólne przepisy o uwolnieniu od opłaty mytniczej lub o znizeniu tejże.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sekretarz p. Urbański wnosi przyjęcie powyższego projektu *en bloc*.

Izba przyjmuje wniosek przyjęcia powyższej uchwały *en bloc*, poczem w oddzielnym głosowaniu uchwała cały projekt uchwały *en bloc*.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sekretarza p. Urbańskiego przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt uchwały w trzecim czytaniu.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o przedłożeniu Wydziału krajowego w sprawie dalszej subwencji na zalesienie wydm piaszczystych w kraju.

Sprawozdawca p. Zdzisław Tarnowski, uwolniony od czytania tego sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm uchyla uchwałę swoją z dnia 12. lutego 1894, którą wyznaczył na koszt dalszego zalesienia wydm piaszczystych w powiecie Niskim kwotę 2.480 zł. płatną w 4-ech rocznych ratach po 620 zł. począwszy od 1. stycznia 1894 r.

II. Sejm uchyla uchwałę swoją z dnia 29. listopada 1890 roku, którą wyznaczył na koszt zalesienia wydm piaszczystych i nieużytków dla okręgu roboczego jaro-

sławsko - cieszanowskiego kwotę 2.800 zł. rozłożoną na lat 7, począwszy od roku 1891 po 400 zł. rocznie.

III. Sejm wyznacza na koszt dalszego zalesienia wydm piaszczystych w powiatach: Cieszanów, Jaworów, Mościska, Rawa, Sokal, Nisko i Tarnobrzeg kwotę 25.000 zł płatną w 10-ciu ratach rocznych po 2.500 zł. począwszy od 1. stycznia 1896 roku.

IV. Na wypłatę wyżej wymienionej subwencji otwiera Sejm Wydziałowi krajowemu kredyt do wysokości 2.500 zł. i kwotę tę wstawia do rubryki XV. budżetu na rok 1896.

V. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wypłacenia subwencji powyższej pod warunkiem że:

1) właściciele wydm piaszczystych, które mają być zalesione, dostarczą bezpłatnie potrzebnej robocizny do wykonania wszelkich prac około projektowanych zalesień niemniej grunt pod szkółki i potrzebny do ogrodzenia materiały,

2) że c. k. Rząd będzie utrzymywał swoim kosztem pomocników lasowych fachowo wykształconych, którzyby pod nadzorem c. k. techników inspekcji leśnej pracami około zalesienia kierowali, a nadto Wydziałowi krajowemu zastrzega się prawo ingerencji i kontroli co do sposobu użycia subwencji z funduszu krajowego niniejszą uchwałą wyznaczonego.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek komisji, głosując nad każdym punktem I, II, III, IV i V oddzielnie.

Sprawozdawca p. Zdzisław Tarnowski prosi o zezwolenie przedstawienia sprawozdania komisji gospodarstwa kraj. o petycji Józefa Kułaczkowskiego (L. s. 816) byłego leśnika przy zalesieniu wydm piaszczystych w pow. Niziańskim o zasiłek.

Ponieważ nikt się temu nie sprzeciwia, Marszałek wzywa p. Zdzisława Tarnowskiego do odczytania tego sprawozdania.

Sprawozdawca p. Zdzisław Tarnowski czyta sprawozdanie komisji gospodarstwa kraj. zakończone następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję L. s. 816 Józefa Kułaczkowskiego odstępuje Sejm do zbadania i załatwienia Wydziałowi krajowemu.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gminnej o przedłożeniu Wydziału krajowego z projektem ustawy zezwalającej gminie m. Sambora na pobór opłaty od czynszów najmu.

Sprawozdawca p. Pogonowski uwolniony od czytania tego sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony przez Wydział krajowy przedstawiony projekt ustawy, zezwalającej gminie miasta Sambora na pobór opłaty gminnej od czynszów najmu.

## U s t a w a

obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim o zezwoleniu gminie miasta Sambora na pobór opłaty od czynszów najmu.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim postanawiam:

### Art. I.

Gminie miasta Sambora zezwala się pobierać przez lat dziesięć opłatę od czynszów najmu każdej nieruchomości znajdującej się w obrębie miasta, a podlegającej podatкови domowo-czynszowemu.

## Art. II.

Opłata wynosić ma pięć procent (5%) od sta od czynszu najmu w kwocie urzędownie sprawdzonej, a wynoszącej co najmniej 50 zł. rocznie i wyżej. Czynsz najmu poniżej 50 zł. rocznie wolny jest od powyższej 5% opłaty czynszowej.

## Art. III.

Wolne od gminnej opłaty czynszowej są: budynki rządowe, krajowe, powiatowe i miejskie na publiczne urzędy i cele wojskowe użyte, dalej kościoły, klasztory, bożnice, szkoły, szpitale i zakłady humanitarne we własnych budynkach umieszczone, wreszcie te lokalności w budynkach rządowych, które służą na pomieszkania bezpłatne dla osób wojskowych lub urzędników i służ państwa.

Jeżeli jednak budynki tego rodzaju całkowicie lub częściowo wynajmowane bywają za opłatą czynszu, natenczas lokalności takie podlegają również opłacie gminnej czynszowej.

## Art. IV.

Bliższe postanowienia co do przeprowadzenia poboru opłaty gminnej czynszowej uchwali Rada miejska.

## Art. V.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie od pierwszego półrocza roku administracyjnego po jej ogłoszeniu.

## Art. VI.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sekretarz p. Urbański wnosi przyjęcie powyższego projektu ustawy *en bloc*.

Izba uchwala przyjęcie powyższego projektu ustawy *en bloc*, poczem w oddzielnem głosowniu przyjmuje cały projekt ustaawy *en bloc*.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sekretarza p. Urbańskiego przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwala Izba cały projekt powyższej ustawy w trzecim czytaniu.

Następuje:

Sprawozdanie komisji prawniczej o wniosku posła Klemensiewicza w sprawie ścisłego przestrzegania §. 56. ustawy z d. 23. Maja 1883, Nr. 83 Dz. u. p.

Sprawozdawca p. Klemensiewicz uwolniony od czytania tego sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zwywa c. k. Rząd, aby polecił wszystkim c. k. urzędom wymiarowym, iżby się ściśle do przepisu §, 56 ustawy z d. 23. maja 1883, Nr. 83 Dz. p. p. stosowały, w przewidzianych paragrafem tym wypadkach zawsze tylko pojedynczą należność prawną (przenośną) przypisywały i ściągaly, aby wpłaconą należność w dokładnej utrzymywały ewidencji tak, iżby przy złożeniu odpisu dokumentu prawnego, co do tego samego przedmiotu ponowny wymiar nie miał już miejsca, wreszcie aby przypis podwyższonej należności według §. 80 ces. pat. z d. 9. lutego 1850 Nr. 50 Dz. p. p. wtedy tylko miał miejsce, jeżeli zamiar ukrócenia Wysokiego Skarbu, przez zatajenie interesu jest udowodnionym.

Izba uchwala ten wniosek bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji prawniczej w sprawie petycji Zwierzchności gminnej

w Ujściu Solnem powiatu Bocheńskiego o utworzenie nowego c. k. Sądu powiatowego z siedzibą w Ujściu Solnem.

Sprawozdawca p. Karatnicki czyta sprawozdanie komisji, zakończone następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycę Zwierzchności gminnej miasteczka Ujście solne o utworzenie nowego c. k. Sądu powiatowego z siedzibą w tej miejscowości udziela się Wydziałowi krajowemu do wszechstronnego zbadania w porozumieniu z c. k. Władzami sądowymi i przedłożenia sprawozdania na najbliższej sesji sejmowej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Sprawozdanie komisji petycyjnej w przedmiocie prośby p. Jana Pizsa inżyniera adjunkta krajowego biura melioracyjnego o policzenie lat służby spędzonych przy Radach powiatowych i spółce wodnej Rudnickiej od 1. sierpnia 1886 do 11. października 1892 do służby krajowej

Sprawozdawca p. Michalski czyta sprawozdanie komisji, zakończone następującym wnioskiem:

Komisya petycyjna wnosi:

Wysoki sejm upoważnia Wydział krajowy, ażeby p. Janowi Piszowi inżynierowi adjunktowi krajowego biura melioracyjnego wliczył czas spędzony przy Radach powiatowych, osuszaniu bagien, spółkach wodnych od 1. sierpnia 1886 do 11. października 1892, do służby krajowej.

Izba bez rozprawy uchwała ten wniosek.

Następuje:

Sprawozdanie komisji petycyjnej w przedmiocie prośby p. Juliana Misiakie-

wicza inżyniera asystenta krajowego biura melioracyjnego o policzenie mu lat służby spędzonych na posadzie asystenta w c. k. szkole politechnicznej we Lwowie i akademii rolniczej w Poppelsdorf.

Sprawozdawca p. Michalski czyta sprawozdanie komisji, zakończone następującym wnioskiem:

Komisya petycyjna wnosi:

Wysoki Sejm upoważnia Wydział krajowy, ażeby p. Julianowi Misiakiewiczowi inżynierowi asystentowi krajowego biura melioracyjnego — wliczył czas spędzony w c. k. szkole politechnicznej jako asystent i w akademii rolniczej w Poppelsdorf — razem dwuletni do służby krajowej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji Abrahama Leiby dwojga im. Gugiga z Peczyniżyna wniesionej do L. 669. do Wysokiego Sejmu, w sprawie o zarządzenie oddania mu domu sprzedanego przez c. k. Dyrekcyę galicyjskiego funduszu propinacyjnego, za dług Saniego Heifermana.

Sprawozdawca p. Kosthein czyta sprawozdanie komisji, zakończone następującym wnioskiem:

Komisya petycyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy nad petycją Abrahama Leiby dwojga im. Gugiga wniesionej do Wysokiego Sejmu do L. 669/96 w sprawie zarządzenia oddania domu Saniego Heifermana, w drodze egzekucji przez c. k. Dyrekcyę gal. funduszu propinacyjnego sprzedanego, przejść do porządku dziennego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji szkolnej o sprawozdaniu Rady szkolnej krajowej o stanie

szkół średnich galicyjskich w roku szkolnym 1894/5.

Sprawozdawca rektor Balzer uwolniony od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Rady szkolnej krajowej o stanie szkół średnich galicyjskich w roku szkolnym 1894/5 przyjmuje się do wiadomości.

II. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby w najbliższym czasie przystąpił do założenia VI. gimnazjum we Lwowie, tudzież szkół realnych w Tarnowie, Jarosławiu i Stryju.

III. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby w szkołach średnich uczynił naukę historii kraju rodzinnego przedmiotem obowiązkowym.

VI. Wzywa się c. k. Rząd ażeby przy zamierzonej ogólnej regulacji płac urzędników państwowych podniósł odpowiednio dodatek funkcyjny dyrektorów, płace nauczycieli i remuneracje zastępców nauczycieli, tudzież dodał dyrektorom pomocników do czynności kancelaryjnych; następnie, ażeby liczbę posad nauczycieli w VIII. randze podniósł do wysokości co najmniej jednej trzeciej części ogólnej liczby stałych nauczycieli; wreszcie, ażeby rozważył, czyby nie należało w niektórych gimnazjach przyznać dyrektorom i nauczycielom wyższej, aniżeli w innych tego rodzaju zakładach płacy.

V. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby rozszerzając instytucją praktycznego kształcenia kandydatów stanu nauczycielskiego, pomnożył liczbę stypendyów dla nich przeznaczonych.

VI. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby przystąpił do załatwienia reformy egzaminów nauczycielskich na podstawie przedstawionych mu w r. 1893 wniosków.

W rozprawie ogólnej przemawia p. Szczepanowski.

Po zamknięciu rozprawy ogólnej przystąpiono do rozprawy szczegółowej, w której Izba uchwaliła bez rozprawy cały powyższy wniosek komisji, głosując nad każdym punktem powyższego wniosku oddzielnie.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gminnej z projektem ustawy gminnej dla miast nie objętych ustawą z 13. marca 1889 nr. 24. dz. u. kr. i znaczniejszych gmin.

Sprawozdawca p. Fruchtmann uwolniony od czytania sprawozdania, prostuje przede wszystkim następujące omyłki druku w projekcie ustawy, a mianowicie:

W art. I. należy wykreślić miejscowość „Dobrotwór“, natomiast dopisać miejscowość „Szczakowa“.

Art. III. ma brzmieć: „Ordynacya wyborcza dla gmin z 12. sierpnia 1866 obowiązująca będzie i nadal miasta i miasteczka w art. I. wymienione z tą zmianą, że obywatele honorowi także we wszystkich tych gminach mają prawo wybierania w myśl §. 1. ustęp 3. tejże ordynacyi wyborczej dla gmin.“

W §. 10., wierszu drugim od góry, zamiast słów „w miasteczkach“ ma być „w innych gminach“

W §. 12., wierszu 1-szym od góry, po słowie „miasteczka“ dodać „i wsi“.

W §. 67. w alinei drugiej, po słowach „lub dobra“ dodać słowo „gminnego“.

W §. 88. drugą alinę od słowa „Tylko“ aż do „pobierane“ należy wykreślić.

W §. 90, wierszu trzecim od góry zamiast słów „posiadania i używania“ ma być „posiadaniu i używaniu“.

W §. 91, w alinei ostatniej, wierszu drugim od góry, zamiast słowa „uzupełnienia“ ma być „uzupełniona“.

Sprawozdawca odczytuje następujący wniosek Komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

## I. Ustawę załączoną:

## U s t a w a

z dnia . . . . . zaprowadzająca ustawę gminną dla miast nieobjętych ustawą z dnia 13. marca 1889 l. 24. Dz. u. kr. i znacniejszych gmin w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje:

## Art. 1.

Załączona \*. ustawa gminna obowiązować będzie następujące gminy:

Andrychów, Baryż, Baranów, Bełz, Biecz, Biały Kamień, Błażowa, Bóbrka, Bohorodczany, Bolechów, Bołszowce, Borszczów, Brzozów, Brzostek, Brzesko, Budzanów, Bursztyn, Busk, Chrzanów, Chodorów, Chorostków, Chyrów, Ciężkowice, Cieszanów, Czortków, Dąbrowa, Delatyn, Dębica, Dolina, Dobezyce, Dobromil, Dukla, Gliniany, Grzymałów, Grybów, Halicz, Horodenka, Husiatyn, Jagielnica, Janów (powiat Gródek), Jaryczów nowy, Jazłowiec, Jezierzany (powiat Borszczów), Jezierna, Jordanów, Kalwarya, Kałusz, Kańczuga, Kamionka strumiłowa, Kęty, Kolbuszowa, Komarno, Kozowa, Kopeczyńce, Kossów, Krakowiec, Kulików, Kutry, Leżajsk, Lisko, Limanowa, Lubaczów, Łańcut, Łopatyn, Maków, Mielec, Mielnica, Mikulińce, Mikołajów (powiat Żydaczów), Mościska, Monasterzyska, Mosty wielkie, Muszyna, Myślenice, Nadwórna, Niepołomice, Niemirów, Nisko, Niżankowice, Nowy Targ, Obertyn, Olesko, Oświęcim, Ottynia, Peczeniżyn, Pilzno, Piwniczna, Pomorzany, Podwoleczyska, Podhajce, Przeworsk, Przemyślany, Radymno, Radziechów, Rawa ruska, Radomyśl (powiat Mielec), Rohatyn, Ropczyce, Roźniatów, Rozdół, Rozwadów, Rudki, Rudnik (powiat Nisko), Rymanów, Sasów,

Sądowa Wisznia, Sędziszów, Sieniawa, Skała, Skałat, Skawina, Skole, Sokołów (powiat Kolbuszowa), Strzyżów, Stary Sącz, Starasól, Stare miasto, Sucha, Szczakowa, Szczerzec, Tarnobrzeg, Tłumacz, Tłuste, Tuchów, Turka, Tyśmienica, Tyczyn, Uhnów, Ułaszkwce, Ustrzyki dolne, Wilamowice, Wiśnicz nowy, Wojnicz, Wojniów, Założce, Zabłotów, Zator, Zaleszczyki Zbaraż, Zborów, Żurawno, Żydaczów, Żywiec.

## Art. II.

Ustawa gminna tu załączona wejdzie w wykonanie po upływie sześciu miesięcy od dnia jej ogłoszenia, a w tym samym czasie traci ustawa gminna z 12. sierpnia 1866 Dz. ust. kraj l. 19. w gminach w art. I. wymienionych, moc obowiązującą.

## Art. III.

Ordynacya wyborcza dla gmin z 12. sierpnia 1866 obowiązywać będzie i nadal miasta i miasteczka w art. I. wymienione z tą zmianą, że obywatele honorowi także we wszystkich tych gminach mają prawo wybierania w myśl §. 1. ust. 3. teje ordynacyi wyborczej dla gmin.

## Art. IV.

Stosunki obszarów dworskich ustawą z 12. sierpnia 1866 Nr. 20. Dz. u. kr. określone, zostają nienaruszone.

## Art. V.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

## DZIAŁ I.

O gminie w ogólności.

## §. 1.

Każde miasto i każde miasteczko niniejszej ustawie podlegające, stanowi w do-



tychczasowych granicach swoich osobną gminę miejską lub mało-miejską.

### Zmiana granic.

#### §. 2.

Granice gminy zmienione być mogą tylko za uchwałą Rady gminnej.

Uchwała taka do swej ważności wymaga potwierdzenia Rady powiatowej, które może być udzielone tylko za poprzedniemi oświadczeniem politycznej władzy krajowej, że przeciw temu ze względów publicznych nie ma nic do zarzucenia.

## DZIAŁ II.

### O członkach gminy.

#### Członkowie gminy i obcy.

#### §. 3.

Członkami gminy są :

- a) przynależni do gminy, t. j. osoby mające w gminie prawo przynależności;
- b) uczestnicy, t. j. osoby nie mające w gminie prawa przynależności, jeżeli w granicach gminy majątek nieruchomy posiadają, lub jeżeli od przedsiębiorstwa zarobkowego samoistnie wykonywanego, albo od dochodu bezpośredni podatek w gminie opłacają.

Pod tymi warunkami należą do uczestników gminy także korporacje, stowarzyszenia, zakłady i fundacje.

Wszystkie inne osoby w gminie są obcemi.

#### Przynależność do gminy.

#### §. 4.

Stosunki przynależności do gminy, określone są ustawą z 3. grudnia 1863, l. 105. dz. pr. p.

Za nadanie prawa przynależności do gminy może gmina pobierać opłatę nie przewyższającą sumy 30 złr. w. a.

### Obywatele.

#### §. 5.

Obywatelami są ci, którym gmina prawo obywatelstwa nadała.

Obywatelstwo tylko przynależnym do gminy nadawanem być może.

Za nadanie obywatelstwa może gmina pobierać opłatę.

Gminy mogą w uznaniu zasług publicznych nadawać obywatelstwo honorowe osobom będącym obywatelami państwa austriackiego.

#### Prawa i obowiązki członków gminy.

#### §. 6.

Członkom gminy służy prawo swobodnego pobytu w gminie. Mają oni udział podług postanowień niniejszej ustawy w prawach i korzyściach, jako też w obowiązkach i ciężarach gminy.

Przynależni do gminy mają nadto w razie zubożenia i niezdolności do pracy prawo do wsparcia stosownie do ustawy z dnia 3. grudnia 1863, l. 105 dz. pr. p.

Obywatelom zastrzega się prawo do udziału w fundacjach i zakładach osobno dla nich utworzonych.

Obywatelstwie honorowe nadaje prawa uczestników gminy, ale nie nakłada udziału w ich obowiązkach.

#### Prawo pobytu w gminie.

#### §. 7.

Obcym, którzy przynależność swoją do pewnej gminy wykażą, lub przynajmniej dowiodą, iż poczynili potrzebne kroki ku wykazaniu przynależności, nie może gmina wzbronić pobytu w swym obrębie, dopóki tak oni jak i mieszkający z nimi członkowie ich rodzin nieskazitelny żywot prowadzą i nie stają się ciężarem dobroczynności publicznej.

Jeżeli obcy rozporządzeniem gminy w tym względzie czuje się pokrzywdzonym,

służy mu prawo odwołania się do politycznej władzy powiatowej.

### Utrzymanie prywatnych stosunków prawnych.

#### §. 8

Niniejsza ustawa nie narusza prywatnych stosunków prawnych w ogóle, a w szczególności praw własności i użytkowania, służących bądź członkowi gminy, bądź też częściom gminy lub całym klasom mieszkańców.

### DZIAŁ III.

#### O Reprezentacji gminnej.

#### §. 9.

Gminę reprezentuje we wszystkich jej sprawach Rada gminna.

Rada zawiaduje sprawami gminy przez Zwierzchność gminną.

#### A) Rada gminna.

#### Skład Rady gminnej.

#### §. 10.

Rada gminna składa się w miastach z radnych, wybranych przez członków gminy czynne prawo wyboru mających, w innych gminach z radnych, wybranych przez członków czynne prawo wyboru mających, a nadto z członków bez wyboru do niej wchodzących (§. 12.).

W gminach, w których liczba członków do wyboru Rady gminnej uprawnionych nie przenosi 400, wybranych będzie 18 radnych, w gminach zaś liczących :

401 do 600 wyborców	24
601 „ 1000 „	30
a nad 1000 „	36

radnych.

Do zastępowania radnych ubyłych lub nie mogących brać udziału w czynnościach

radny, wybrani będą równocześnie zastępcy, których liczba wynosić ma połowę liczby radnych.

Bliższe postanowienia o uprawnieniu do wyboru, obieralności i postępowaniu przy wyborach, zawiera ordynacja wyborcza dla gmin.

#### §. 11.

Wstępując do Rady, składają radni i zastępcy do rąk naczelnika gminy przyrzeczenie sumiennego pełnienia przyjętych obowiązków

#### Radni bez wyboru.

#### §. 12.

Każdy członek gminy miasteczka i wsi, opłacający przynajmniej szóstą część całej sumy podatków bezpośrednich w gminie do opłaty przypisanych, ma prawo nawet bez wyboru być członkiem Rady gminnej, jeżeli jest obywatelem państwa austriackiego i nie zachodzi względem niego żadna okoliczność wykluczająca lub wyłączająca, wskazana w ordynacji wyborczej dla gmin.

Za osobę nie używającą własnowolności, wykonywa to prawo jej prawny zastępca lub tegoż pełnomocnik.

Wojskowi w czynnej służbie i kobiety jeżeli chcą z tego prawa korzystać, muszą, wszystkie zaś inne osoby mające to prawo, mogą je wykonywać przez pełnomocników.

Współposiadacze realności umocowują do wejścia w skład Rady gminnej jednego z pośród siebie lub inną osobę.

Radnego bez wyboru nie może zastępować kto nie jest obywatelem państwa austriackiego, nie używa własnowolności lub w myśl ordynacji wyborczej dla gmin od prawa wybierania i obieralności do Rady gminnej jest wykluczonym lub wyłączonym.

Zastępca może tylko jedną osobę zastępować.

Jeżeli zastępca już co do swojej osoby należy do Rady gminnej, głos jego przy głosowaniu podwójnie ma być liczony.

Radni bez wyboru nie będą wliczani do liczby radnych w §. 10. ustanowionej.

Radny bez wyboru, który także przez wybór został do Rady powołany, ma albo przyjąć wybór albo korzystać z prawa, przysługującego mu podług niniejszego paragrafu.

#### Peryod wyborczy.

##### §. 13.

Radni i ich zastępcy wybierani będą na lat sześć. Co trzy lata jednak ustępują połowa radnych i zastępców z każdego koła wyborczego a w miejsce ustępujących wybrani będą nowi radni i zastępcy.

Po upływie trzech lat od pierwszego wyboru po wejściu w życie niniejszej ustawy dokonanego, tudzież po upływie trzech lat od wyboru Rady gminnej wskutek rozwiązania Rady (§. 109) dokonanego, losowanie oznaczy tych radnych i zastępców, którzy mają ustąpić.

Gdyby w czasie losowania wskutek śmierci ustąpienia lub innej przyczyny liczba radnych i zastępców była mniejszą od liczby w §. 10. przepisanej, natenczas wylosowaną będzie w każdym kole wyborczem tylko taka ilość radnych i zastępców, aby liczba wylosowanych z doliczeniem liczby tych, którzy ubyli, dosięgła w każdym kole połowy liczby radnych i zastępców w §. 10. przepisanej.

Naczelnik gminy losowaniu nie podlega.

Sposób przeprowadzenia losowania oznaczy regulamin przez Radę gminną dla swych czynności uchwalony (§§. 25 lit. a i 36.).

Na przyszłość ustępować będą ci radni i zastępcy, którzy przed sześciu laty zostali obrani, tudzież ci, których okres na jaki przy uzupełniającem wyborze w myśl §. 14. zostali wybrani, już upłynął.

Tak wylosowani jak i ustępujący radni i zastępcy urządować będą aż do ukończenia nowego wyboru Mogą oni być ponownie wybrani.

#### Wybór uzupełniający

##### §. 14.

W miejsce radnego, ubywającego przed końcem peryodu wyborczego, powoła Rada gminna do grona swego na wniosek naczelnika gminy zastępcę z tego samego koła wyborczego, z którego radny ubył. Z pomiędzy zastępców ten będzie powołany, który przy wyborach największą ilość głosów otrzymał. W razie równości głosów rozstrzyga los. Jeżeli radny dłużej niż przez trzy miesiące nie może brać udziału w czynnościach Rady, powoła Rada gminna w sposób wyżej oznaczony zastępcę na czas, przez który ów radny w czynnościach Rady gminnej udziału brać nie może.

Gdyby jednak tylu radnych ubył, iżby liczby radnych z jednego koła wyborczego nawet przez powołanie wszystkich z tego koła zastępców uzupełnić nie można będzie niezwłocznie na podstawie ostatniej listy wyborczej rozpisany wybór uzupełniający z tegoż koła wyborczego.

Radni i zastępcy w wyborze uzupełniającym wybrani urządować będą tylko do końca okresu wyborczego tych radnych i zastępców, w których miejsca zostali wybrani.

#### B) Zwierzchność gminna.

##### Skład Zwierzchności gminnej.

##### §. 15

Zwierzchność gminna składa się z naczelnika gminy, jego zastępcy i dodanych do pomocy naczelnikowi gminy dwóch asesorów.

W razie potrzeby wolno wybrać i większą liczbę asesorów, jednak nie więcej jak 5.

Naczelnik gminy, otrzymuje stałe wynagrodzenie z funduszków gminy. Minimum tego wynagrodzenia oznacza Wydział krajowy dla każdej z gmin tej ustawie podle

gających, po wysłuchaniu Rad gminnych. Naczelnikowi gminy nie wolno zrzec się swego wynagrodzenia ani w całości, ani częściowo.

Zastępca naczelnika pobierać będzie wynagrodzenie z funduszków gminnych, jeżeli przez czas dłuższy zastępować będzie naczelnika.

Urząd asesora, radnego i zastępcy radnego jest bezpłatny.

Wszystkim członkom Rady i Zwierzchności gminnej należy się od gminy zwrot wszystkich wydatków z powodu ich urzędowania rzeczywiście poniesionych.

Wybór Zwierzchności gminnej.

#### §. 16.

Naczelnika gminy, jego zastępcę i asesorów wybiera Rada gminna na lat sześć.

Warunki obieralności na te urzędy i sposób dokonania wyboru oznacza ordynacja wyborcza.

Wybór uzupełniający.

#### §. 17.

W razie opróżnienia posady naczelnika gminy, jego zastępcy lub asesora w ciągu okresu wyborczego, Rada gminna dokona w jego miejsce nowego wyboru najdalej do dni 14. Wybrany przy wyborze uzupełniającym naczelnik gminy, zastępca naczelnika lub asesor, urzędować będzie do końca sześćdziesiątego swego poprzednika.

Przyrzeczenie.

#### §. 18.

Naczelnik gminy, jego zastępca i asesorowie winni przy objęciu urzędu w obe-

ności delegata Wydziału powiatowego i wobec delegata Rady gminnej złożyć w ręce naczelnika politycznej władzy powiatowej lub jego delegata, w miejsce przysięgi przyrzeczenie, iż zachowają Cesarzowi wierność i posłuszeństwo, przestrzegać będą ustaw i wypełniać sumiennie obowiązki swoje.

C) Postanowienia ogólne.

Ustąpienie z posady.

#### §. 19.

Za przyzwoleniem Rady gminnej może naczelnik gminy, jego zastępca lub asesor radny lub zastępca radnego urząd swój złożyć. Naczelnik gminy, zastępca naczelnika, asesor radny, lub zastępca radnego traci swój urząd, jeśli zajdzie lub wiadomą się stanie okoliczność, któraby pierwotnie jego obieralność na członka Rady lub Zwierzchności gminnej była wykluczyła, lub jeżeli się do innej gminy przesiedli.

Jeżeli naczelnik gminy, zastępca naczelnika, asesor, radny lub zastępca radnego popadnie w śledztwo sądowe z powodu zbrodni, przekroczenia lub przestępstwa z chciwość popełnionego, lub jednego z przekroczeń w §. 501, 504, 511, 512, 515 i 516 ustawy karnej wskazanych, lub jeżeli do jego majątku konkurs ogłoszony zostanie, wtedy nie będzie on mógł sprawować swego urzędu, dopóki trwa to postępowanie karne lub krydalne.

Jeżeli radny lub zastępca wchodzi w stosunki prawne z gminą, jako przedsiębiorca, dostawca lub dzierżawca, nie będzie on mógł sprawować swego urzędu, dopóki ten stosunek trwa i rachunki stąd wynikłe ostatecznie załatwione nie będą.

Obowiązek przyjęcia wyboru.

#### §. 20.

Każdy podług przepisów wybrany członek gminy, winien przyjąć wybór bądź na

członka Rady gminnej, lub też zastępcę, bądź na asesora.

Prawo wymówienia się od przyjęcia wyboru lub też od dalszego sprawowania urzędu służy tylko:

a) duchownym wszelkiego wyznania i nauczycielom publicznym;

b) urzędnikom i sługom c. k. Dworu, państwa, kraju, powiatów, zakładów i funduszków publicznych, dopóki w czynnej służbie zostają;

c) wojskowym, chociażby w czynnej służbie nie zostają;

d) osobom liczącym przeszło 60 lat życia;

e) tym, którzy przez cały jeden okres wyborczy piastowali posady w Zwierzchności gminnej, jednak tylko na okres bezpośrednio następujący;

f) tym, którym ułomność fizyczna lub znacznie i trwale nadwątlone zdrowie nie pozwalają obowiązków urzędowych wykonywać;

g) tym, którzy z powodu zwykłego zatrudnienia corocznie, często lub przez dłuższy czas nie bywają w gminie obecni;

h) zostającym w służbie prywatnej, jeżeliby przez przyjęcie wyboru w stosunku swoim służbowym uszczerbku doznać mogli;

i) tym, którzy bez wyboru do Rady gminnej należą (§. 12).

Kto bez takiego uwalniającego powodu wzbrania się przyjąć wyboru, lub przyjęty urząd dalej sprawować, podpada karze pieniężnej, którą Rada gminna aż do wysokości 20 zł. wymierzyć może.

Przeciw takiemu orzeczeniu Rady służy odwołanie się do Wydziału powiatowego; kara pieniężna wpływa do kasy gminnej na fundusz ubogich.

## DZIAŁ IV.

O zakresie działania gminy.

### ROZDZIAŁ I

O zakresie działania gminy w ogóle.

#### §. 21.

Zakres działania gminy jest:

- a) własny i
- b) poruczony.

Własny zakres działania.

#### §. 22.

Własny zakres działania t. j. zakres, w którym gmina z zachowaniem ustaw samodzielnie zarządzać i rozporządzać może, obejmuje wogóle wszystko, co bezpośrednio dotyczy interesu gminy i w jej granicach własnymi jej siłami załatwionem i przeprowadzonem być może.

W myśl tego należą do własnego zakresu działania gminy w szczególności:

a) wolny zarząd majątkiem gminnym i załatwianie spraw odnoszących się do związku gminy;

b) czuwanie nad bezpieczeństwem osób i ich mienia;

c) staranie o zakładanie i utrzymywanie gminnych dróg, mostów, ulic i placów, niemniej o bezpieczeństwo i łatwość komunikacji po drogach i wodach;

d) policja polowa;

e) dozór policyjny nad przedmiotami żywności, nad targami, nad miarą i wagą;

f) policja zdrowia;

g) policja nad czeladzią i wyrobnikami niemniej wykonywanie przepisów o czeladzi służebnej;

h) policyjny dozór nad obyczajnością publiczną;

i) sprawy ubogich, opieka nad zakładami dobroczynnymi gminy, zapobieganie żebractwu;

k) policja ogniowa, policja budownictwa, wykonywanie przepisów porządku budowniczego i udzielanie policyjnego pozwolenia na budowę;

l) ustawą oznaczyć się mający wpływ na szkoły średnie, przez gminę utrzymywane i na szkoły ludowe; staranie o zakładanie, uposażenie i utrzymywanie szkół ludowych z uwzględnieniem istniejących jeszcze patronatów szkolnych i przepisów o konkurencji do szkół;

m) jednanie stron w sporze będących przez mężów zaufania z gminy wybranych;

o) przedsięwzięcie dobrowolnej sprzedaży ruchomości drogą licytacji.

Z wyższych względów państwa mogą być pewne czynności policji miejscowej w pojedynczych gminach, w drodze ustawy krajowej, przekazane osobnym organom rządowym.

Poruczony zakres działania.

### §. 23.

Ustawy określają poruczony zakres działania gminy, tj. jej obowiązek do współdziałania w sprawach publicznej administracji.

## ROZDZIAŁ II.

O zakresie działania Rady gminnej.

### §. 24.

Rada gminna ma w sprawach gminy władzę uchwalania i nadzoru.

Władza wykonawcza jej nie służy.

Rada gminna zastępuje gminę w wykonywaniu jej praw i obowiązków, wydaje w granicach ustawami oznaczonych imieniem gminy postanowienia obowiązujące

i uchwała sposób ich wykonania. Ona jest władzą zwierzchnią gminy w wszystkich sprawach gminy, obowiązana strzedz dobra gminy i starać się o zaspokojenie jej potrzeb.

### § 25.

Rada gminna obraduje i uchwała o wszystkich sprawach gminy, jej majątku, dobra lub zakładów w granicach ustaw obowiązujących.

W szczególności należy do zakresu działania Rady gminnej:

a) zmiana granic gminy (§. 2);

b) ustanawianie zasad zarządu, tudzież sposobu użytkowania majątku i dobra gminy i zakładów gminnych;

c) sprawy należące do zwyczajnego zarządu majątkiem, które Rada gminna osobną uchwałą sobie zastrzegła (§. 26);

d) nabywanie lub pozbywanie nieruchomości lub praw, według ustaw za nieruchomości uważanych, obciążanie majątku gminy, zaciąganie pożyczek i lokowanie kapitałów;

e) stawianie kosztem gminy nowych budowli, przekształcanie lub znoszenie istniejących, tudzież inne przedsięwzięcia, nakładem gminy wykonywać się mające;

f) zaprowadzenie nowych zakładów gminnych, lub zwiniecie istniejących;

g) zawieranie, rozwiązywanie, zmiany kontraktów najmu i dzierżaw;

h) uchwalanie budżetu rocznego, wydatków budżetem nieprzewidzianych i kredytów dodatkowych, przyzwalanie na przenoszenie uchwalonych kredytów z jednej rubryki do drugiej, uchwalanie wszelkich zmian w budżecie, staranie się o pokrycie niedoboru, uchwalanie dodatków do podatków, opłat, prestacji i usług i oznaczanie dziennych cen takich prestacji i robót;

i) sprawdzanie i załatwianie rachunków rocznych;

k) przyzwalanie na rozpoczęcie sporów prawnych i na odstąpienie od nich, zatwierdzenie ugód spór umarzających, ustanawianie zastępców prawnych;

l) zatwierdzanie wyników wszelkich licytacji;

m) wybór naczelnika gminy, jego zastępcy i asesorów;

n) uchwalanie etatu i płac urzędników i służb gminnych, jakoteż instrukcyj służbowych i statutu emerytalnego dla tychże;

o) wyznaczenie wynagrodzenia dla naczelnika gminy i jego zastępcy (§. 15);

p) mianowanie i oddalanie urzędników i wymiar emerytury dla nich, na wniosek naczelnika gminy;

q) nadzór i kontrola nad czynnościami Zwierzchności gminnej;

r) nadawanie prawa przynależności do gminy i obywatelstwa, tudzież obywatelstwa honorowego, ustanawianie opłat za nadawanie prawa przynależności i obywatelstwa;

s) wykonywanie służącego gminie prawa patronatu lub prezentowania, rozdawania miejsc fundacyjnych, nie uwłaczając prawom na różnicy wyznań opartym;

t) wybór mężów zaufania do jednania stron;

u) uchwalanie regulaminów dla własnych czynności;

w) udzielanie zdania swego władzom wyższym na ich żądanie;

z) rozstrzyganie zażaleń przeciw zarządzeniom naczelnika gminy.

Zwyczajny zarząd majątkiem.

#### §. 26.

Zwyczajny zarząd majątkiem nie należy do zakresu działania Rady gminnej, lecz Rada może poszczególne sprawy tego

zarządu, na wniosek lub po wysłuchaniu Zwierzchności gminnej swojej uchwale zastrzedz.

Ustanawianie służby.

#### §. 27.

Rada winna przydać Naczelnikowi gminy służbę potrzebną do załatwiania czynności, wypływających z własnego i poruczonego zakresu działania.

Jeżeli Rada uzna potrzebę ustanowienia posad urzędowych lub służbowych, wtedy uchwali liczbę i płacę urzędników i służb, orzecze o warunkach i sposobie ich mianowania i ich zaopatrzeniu.

Uchwały te poda naczelnik gminy za pośrednictwem Wydziału powiatowego do wiadomości Wydziału krajowego.

Gdyby Rada gminna się wzbraniała uchwalić etat urzędników i służb, lub gdyby się okazało, że uchwalony przez Radę gminną etat nie wystarcza do należytego załatwiania czynności własnego i poruczonego zakresu działania, a Rada gminna mimo wezwania wskazanych jej braków nie uzupełniła, Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem orzec może, jakiej kategorii urzędników i w jakiej liczbie gmina ustanowić i opłacać ma.

Nadzorowanie Zwierzchności gminnej.

#### §. 28.

Rada gminna ma prawo i obowiązek urzędowanie Zwierzchności gminnej ciągle nadzorować. Nadzór ten wykonywa Rada gminna za pomocą jednej lub kilku komisyj z grona swego wybranych, które obowiązane będą o każdej dostrzeżonej nieprawidłowości lub wadliwości w urzędowaniu Zwierzchności gminnej bezzwłocznie Radę gminną zawiadomić i poczynić wnioski o usunięcie złego, zaś po upływie każdego roku administracyjnego przedłożyć Radzie

gminnej sprawozdanie o swoich czynnościach z wnioskami, jakie uznają za stosowne.

Skoro Rada gminna przekona się o nieprawidłowościach lub wadliwościach, winna się postarać o bezzwłoczne ich usunięcie, a gdyby to nie odniosło skutku, donieść o tem Wydziałowi powiatowemu.

Dla komisyj kontrolujących uchwali Rada gminna osobne instrukcje i przedłoży je Wydziałowi powiatowemu do wiadomości.

Naczelnik gminy winien najdalej do dni 30 po upływie każdego roku administracyjnego przedłożyć Wydziałowi powiatowemu odpisy sprawozdań komisyj kontrolujących w ubiegłym roku, jakoteż odpisy uchwał Rady gminnej na podstawie tych sprawozdań zapadłych, lub donieść w tym terminie o zachodzących przeszkodach.

Rada gminna może także ustanowić osobne komisje do nadzorowania przedsiębiorstw gminnych, tudzież do udzielania zdań i przedstawiania wniosków w sprawach gminnych.

Do takich komisyj Rada gminna powołać może mężów zaufania z poza grona swego.

Ani komisja kontrolująca, ani specjalne komisje w myśl niniejszego paragrafu ustanowione, władzy wykonawczej nie mają, a zatem ani same nie zarządzić, ani Zwierzchności gminnej poleceń wydawać nie mogą.

#### Rewizya kasy.

##### §. 29.

Rada gminna winna wybrać osobną komisję, której obowiązkiem będzie przynajmniej cztery razy do roku przedsięwziąć rewizję kasy gminnej i kas zakładów i funduszów pod zarządem gminy zostających i o każdej rewizyi Radzie gminnej zdać

sprawę na ręce naczelnika gminy, który odpis każdego sprawozdania do dni 8 Wydziałowi powiatowemu przedłożyć ma.

Jeżeli członkowie komisji skontrolującej obowiązkowi w niniejszym paragrafie na nich włożonym zadość nie uczynią, może Wydział powiatowy przeprowadzić szkroto kasy na koszt gminy. Oprócz tego winien Wydział powiatowy ód czasu do czasu kasę gminną niespodziewanie skontrolować.

#### Sprawy policyi miejscowej.

##### §. 30.

O ile sprawowanie policyi miejscowej nie jest mocą ustawy przekazane organom rządowym, może Rada gminna w granicach ustaw wydawać obowiązujące w obrębie gminy przepisy co do policyi miejscowej i za przekroczenie tychże zagrażać karą pieniężną aż do wysokości 50 zł., lub w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej, karą aresztu do dni 10.

Uchwały takie Rada gminna powziąć może tylko na wniosek lub po wysłuchaniu naczelnika gminy.

##### §. 31.

Rada gminna winna uchwalić środki pieniężne na utrzymanie zakładów i urzędzeń policyi miejscowej i jest odpowiedzialną za wszelkie zaniedbania w tej mierze, pochodzące z jej winy.

#### Odpowiedzialność gminy.

##### §. 32.

Gdyby kto poniósł szkodę z powodu zaniedbania przez gminę obowiązków względem policyi miejscowej na niej ciężących, winna gmina poniesioną szkodę wynagro-



dzieć szkodę wyrządzoną w jej obrębie przez gwałt publiczny przy zbiegowisku dokonany, jeżeliby ani jeden ze sprawców nie był schwytanym, a na gminie ciążyła wina niedbałości w zapobieżeniu temn gwałtowi.

Orzeczenie względem obowiązku wynagrodzenia szkody, wyda polityczna władza powiatowa za poprzedniem wysłuchaniem Wydziału powiatowego.

Jeżeli co do wysokości wynagrodzenia porozumienie się pomiędzy gminą a poszkodowanym nie nastąpi, wynagrodzenie to ma być poszukiwanem zwykłą drogą prawa.

#### Zaopatrywanie ubogich.

##### §. 33.

Rada gminna ma czuwać nad tem, aby ubodzy według ustaw zaopatrzeni byli. Gdyby zakłady i fundusze na ten cel przeznaczone nie wystarczały, Rada postara się o potrzebne środki i oznaczy sposób ich użycia.

#### Udzielanie zdania.

##### §. 34.

Na żądanie władz rządowych lub autonomicznych winna Rada gminna udzielać im swojego zdania.

#### Rozstrzygnięcie zażaleń.

##### §. 35.

Rada gminna rozstrzyga zażalenia przeciw rozporządzeniom naczelnika gminy, w sprawach dotyczących się majątku i dobra gminnego lub zakładów gminnych, niemniej w tych sprawach. w których naczelnik

gminy tylko uchwały Rady gminnej wykonywa

We wszystkich innych sprawach własnego zakresu działania rozstrzygnięcie rekursów przeciw postanowieniom naczelnika gminy należy do Wydziału powiatowego, zaś w sprawach poruczonego zakresu działania do politycznej władzy powiatowej

#### Regulamin.

##### §. 36.

Wydział krajowy wyda regulamin dla czynności Rad gminnych, tudzież instrukcję dla czynności Zwierzchności gminnych we własnym zakresie działania, i dla kas gminnych uwzględniając różnice potrzeb i stosunków zachodzących między gminami większemi i mniejszemi.

Rada gminna może jednak uchwalić inny regulamin dla własnych czynności i instrukcję dla swej Zwierzchności gminnej co do spraw własnego zakresu działania i swojej kasy gminnej, winna jednak regulamin dla własnych czynności i instrukcji dla Zwierzchności gminnej przedłożyć za pośrednictwem Wydziału powiatowego Wydziałowi krajowemu do wiadomości.

Instrukcyja dla kasy gminnej, przez Radę gminną uchwalona, wymaga zatwierdzenia przez Wydział krajowy.

Dopóki Rada gminna nie uchwali i nie przedłoży Wydziałowi krajowemu osobnego regulaminu dla swoich czynności i osobnej instrukcji dla Zwierzchności gminnej, obowiązująco będą regulamin i instrukcyja przez Wydział krajowy wydana.

Instrukcyja dla kasy gminnej przez Wydział krajowy wydana obowiązująco będzie tak długo, dopóki uchwalona przez Radę gminną osobna instrukcyja dla swej kasy nie uzyska zatwierdzenia Wydziału krajowego.

## Zwoływanie Rady.

## §. 37.

Rada gminna zbiera się na posiedzenie, ile razy zajdzie tego potrzeba, najmniej zaś raz na miesiąc. Naczelnik gminy lub jego zastępca zwołuje Radę na posiedzenie. Każde posiedzenie, które nie jest tym sposobem zwołane, jest nieprawne, a powzięte na nim uchwały są nieważne.

Naczelnik gminy musi zwołać Radę, jeżeli tego zażąda przynajmniej trzecia część radnych, polityczna władza powiatowa albo też Wydział krajowy, lub Wydział powiatowy.

O nastąpić mającemu posiedzeniu naczelnik gminy w każdym razie winien zawiadomić wszystkich w gminie obecnych radnych.

## Komplet do uchwał.

## §. 38.

Rada gminna nie może powziąć uchwały, jeżeli więcej niż połowa radnych nie jest na posiedzeniu obecna.

Do uchwały ustanawiającej budżet, jakoteż do uchwały podlegającej wyższemu zatwierdzeniu, potrzebna jest obecność dwóch trzecich radnych.

Jeżeli na posiedzenie nie zbierze się ilość radnych potrzebna do powzięcia uchwał winien naczelnik gminy najdalej do trzech dni zwołać Radę powtórnie i zarazem wezwać zastępców.

Na każdego radnego i zastępcę, który nie stawi się na to drugie posiedzenie i nie usprawiedliwi swej nieobecności, winien naczelnik gminy nałożyć karę pieniężną aż do 10 zł.

Przeciw takiemu orzeczeniu służy odwołanie się do Wydziału powiatowego.

Grzywnę tę ściągnie naczelnik gminy.

Radnego lub zastępcę, który bez usprawiedliwienia się na trzech po sobie nastę-

pujących posiedzeniach się nie jawi, może Rada gminna na czas oznaczony, lub też na cały w toku będący peryod wyborczy od udziału w obradach i uchwałach Rady wykluczyć. Przeciw tej uchwale służy wykluczonemu rekurs do Wydziału powiatowego w terminie dni 14, licząc od dnia doręczenia mu zawiadomienia o dotyczącej uchwale Rady gminnej.

## Przeszkody uczestnictwa w obradach.

## §. 39.

Członek Zwierzchności gminnej lub Rady gminnej nie może być obecnym na posiedzeniu, jeżeli przedmiot obrady lub uchwały dotyczy jego urzędowania, jego własnych interesów prywatnych, lub też interesów jego żony, albo osób z nim w pierwszym lub drugim stopniu spokrewnionych lub spowinowaconych; winien jednak na żądanie Rady stawić się dla udzielenia żądanych wyjaśnień.

## §. 40

Członkowie Zwierzchności gminnej są obowiązani być obecnymi na każdym posiedzeniu Rady i mogą w każdym czasie głos zabrać. W głosowaniu przy sprawdzeniu rachunków i udzieleniu Zwierzchności gminnej absolutorium nigdy udziału brać nie mogą.

## Przewodniczenie na posiedzeniach.

## §. 41.

Na posiedzeniach Rady gminnej przewodniczy naczelnik gminy, a w razie przeszkody jego zastępca. Każde posiedzenie odbyte z pominięciem tego przepisu jest nieważne. Naczelnik gminy lub jego zastępca zwołuje Radę, zagaja i zamyka posiedzenie, układa porządek dzienny, kieruje rozprawami i przestrzega porządku w zgromadzeniu.

## Sekretarz Rady.

## §. 42.

Rada gminna wybiera sekretarza swego bądź z grona swego, bądź z pomiędzy urzędników gminy.

## Warunki ważności uchwał.

## §. 43.

Do ważności uchwały potrzebną jest bezwzględna większość głosów obecnych radnych. W razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący. W innych wypadkach przewodniczący nie głosuje, z wyjątkiem wyborów. Głosowanie odbywa się jawnie; wolno jest jednak Radzie uchwalić głosowanie tajne.

## Jawność posiedzeń.

## §. 44.

Posiedzenia Rady odbywają się w lokalu urzędowym publicznie, wyjątkowo jednak może Rada uchwalić tajne posiedzenie. Posiedzenia na których przedmiotem obrad jest budżet lub zamknięcia rachunków, w każdym razie będą publiczne.

Gdyby publiczność mieszała się do obrad lub w inny sposób przeszkadzała obradom, przewodniczący ma prawo i obowiązek po poprzednim bezskutecznym napomnieniu, nakazać wydalenie publiczności z miejsca posiedzeń.

## Protokół posiedzenia.

## §. 45.

Z każdego posiedzenia spisany będzie w księdze na to przeznaczonej protokół, obejmujący nazwiska radnych, wnioski na posiedzeniu czynione i zapadłe uchwały. Protokół ma być stwierdzony podpisem przewodniczącego, dwóch obecnych na posiedzeniu radnych i sekretarza.

Każdemu członkowi gminy wolno przeglądać protokoły.

## ROZDZIAŁ III.

O zakresie działania Zwierzchności gminnej.

## §. 46.

Naczelnik gminy w sprawach gminy jest organem zarządzającym i wykonawczym.

W razie przeszkody zastępuje naczelnika gminy jego zastępca, tego zaś jeden z asesorów. Rada gminna na początku każdego roku oznaczy, który asesor w razie przeszkody zastępcy ma zastępować naczelnika gminy.

## §. 47.

Do zakresu działania naczelnika gminy należy w szczególności :

- a) przewodniczenie w Radzie gminnej i przygotowanie wniosków do uchwał Rady;
- b) wykonywanie ustaw i rozporządzeń we własny zakres działania gminy wchodzących;
- c) wykonywanie wszelkich uchwał i zarządzeń Rady gminnej;
- d) kierownictwo urzędem gminnym, nadzór nad urzędnikami i służbami;
- e) wykonywanie polityki miejscowej;
- f) zarządzanie w razach nagłych, za następnem usprawiedliwieniem w obec Rady gminnej;
- g) przedstawianie do mianowania i odwołania urzędników gminy i wykonywanie władzy dyscyplinarnej nad urzędnikami i służbami;
- h) zarząd majątkiem, dobrem i dochodami gminy, zakładów i funduszków gminnych, lub pod zarządem gminy zostających;
- i) prowadzenie kasowości i rachunkowości gminy;
- k) wykonywanie wszelkich spraw poruczonego zakresu działania.

## §. 48.

Naczelnik gminy reprezentuje gminę na zewnątrz.

Dokumenta, mocą których gmina przyjmuje zobowiązania względem osób trzecich, muszą być podpisane przez naczelnika gminy i jednego asesora.

Dokument dotyczący interesu, do którego zawarcia potrzebne jest przyzwolenie Rady lub wyższe zatwierdzenie, musi być nadto podpisanym przez dwóch radnych i powołać się na to przyzwolenie lub zatwierdzenie. W każdym razie dokument wydany imieniem gminy musi być zaopatrzone pieczęcią gminną.

#### Sprawowanie policji miejscowej.

##### §. 49.

Do naczelnika gminy należy odpowiednie ustawom sprawowanie policji miejscowej, o ile pojedyncze jej czynności nie są przekazane w drodze ustawy krajowej organom rządowym.

W nagłych wypadkach nieszczęścia, n. p. przy pożarach lub powodziach i t. p. naczelnik gminy ma prawo zarządzić wykonanie robót wszelkiego rodzaju, o ile są niezbędne do usunięcia niebezpieczeństwa chwilowego i zmusić do tych robót każdego zdolnego do nich członka gminy, a nawet i obcych. Gdyby środki policji miejscowej nie były dostateczne do zabezpieczenia dobra publicznego, (jak n. p. w razie epidemii), lub gdyby własne siły gminy nie wystarczały do odwrócenia grożącego niebezpieczeństwa, naczelnik gminy winien zawiadomić o tem natychmiast polityczną władzę powiatową.

#### Zagrażanie karami

##### §. 50.

Naczelnik gminy ma wyjątkowo prawo zagrażania karą pieniężną do 10 zł., lub w razie niemożności jej uiszczenia karą aresztu do dwóch dni, jeżeli tego wymaga wykonanie przepisu tymczasowego policji miejscowej niedopuszczającego zwłoki.

#### Wykonywanie władzy karnej.

##### § 51.

O ile w ustawach i przepisach, które dotyczą policji miejscowej należącej do zakresu działania gminy, wyrażoną jest sankcja karna, i o ile przekroczenia tych ustaw i przepisów nie podlegają ustawie karnej, służy prawo orzekania kar za takie przekroczenia naczelnikowi gminy, a względnie jego zastępcy.

W ten sposób mają być także orzekane kary, oznaczone przez Radę gminną (§. 30).

Tylko kary pieniężne, lub w razie niemożności ich uiszczenia kary aresztu mogą być orzekane.

Wszelkie orzeczenia kar muszą być w osobną księgę wpisywane.

#### Tok instancyi.

##### §. 52.

Od orzeczeń, wydanych według §. 51. odwołać się można do politycznej władzy powiatowej.

Jeżeli orzeczenia tyczą się duchownych wyznań religijnych, nauczycieli publicznych, urzędników rządowych lub krajowych, zostających w czynnej służbie, albo członków Sejmu krajowego, natenczas winien naczelnik gminy przedłożyć to orzeczenie politycznej władzy powiatowej do poprzedniego zbadania i potwierdzenia.

#### Przeznaczenie kar.

##### §. 53.

Kary pieniężne, orzeczone podług §. 51., wpływają do kasy gminnej na fundusz ubogich gminy.

Przedstawienie urzędników do mianowania i przeniesienia w stan spoczynku.

##### §. 54.

Na podstawie etatu przez Radę gminną uchwalonego, lub na podstawie orzeczenia

Wydziału krajowego w myśl ostatniego ustępu §. 27. w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem wydanego, naczelnik gminy przedstawia Radzie gminnej urzędników gminy do mianowania. Mianowani urzędnicy posiadać muszą przepisaną kwalifikacyę.

Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem oznaczy jakie kwalifikacye do każdej kategorii posad są potrzebne z uwzględnieniem różnicy potrzeb i stosunków gmin większych a mniejszych, z pozostawieniem odpowiedniego czasu przejściowego

Naczelnik gminy przedstawia Radzie gminnej wnioski o przeniesienie urzędników w stan spoczynku i wymierzenie emerytury dla nich.

Naczelnik gminy mianuje i oddala sługi gminne i przedstawia Radzie gminnej wnioski co do ich zaopatrzenia.

#### Sledztwo dyscyplinarne.

##### §. 55.

Naczelnik gminy wdraża i przeprowadza sledztwa dyscyplinarne przeciw urzędnikom i sługom gminnym i orzeka o karach dyscyplinarnych.

Naczelnik może w drodze dyscyplinarnej urzędnika suspendować. Oddalenie urzędnika ze służby w drodze dyscyplinarnej nastąpić może tylko za uchwałą Rady gminnej.

Orzeczenie dyscyplinarne przeciw rachmistrzowi, kasyerowi i kontrolorowi tylko Rada gminna po wysłuchaniu naczelnika gminy wydawać może.

#### Zarząd majątkiem.

##### § 56.

Naczelnik gminy zarządza majątkiem gminy, nadzoruje użytkowanie i zarząd dobra gminnego, kieruje przedsiębiorstwami gminy, czuwa nad ich wykonaniem i załatwia sprawy ubogich według ustaw.

Naczelnik zawiaduje zakładami gminnymi i nadzoruje zakłady własny zarząd mające, o ile akt fundacyi lub umowy innych nie zawierają postanowień

W szczególności winien naczelnik gminy starać się o ściąganie wszystkich wierzytelności gminy, zakładów i funduszków gminnych lub pod zarządem gminy zostających, tudzież wszelkich czynnych zaległości. Gdyby naczelnik obowiązku tego należycie nie wypełniał, a Rada gminna mimo upomnienia ze strony Wydziału powiatowego temubym nie zaradziła, Wydział powiatowy będzie miał prawo zarządzić środki zaradcze, jakie uzna za stosowne, a nawet ustanowić na koszt gminy zastępcę prawnego, który imieniem gminy wierzytelności zaległości w drodze właściwej poszukiwać będzie.

Przepis ten odnosi się także do preteńsyj gminy, któreby jej z mocy §§. 63—65 do członków Zwierzchności gminnej przysługiwały.

#### Kolaudacya.

##### §. 57.

Naczelnik gminy zarządza wszelkie roboty i dostawy dla gminy, rozpisuje i przeprowadza licytacye, odbiera i kolauduje wykonane roboty lub dostawy. Do każdego odbioru i do każdej kolaudacyi winien naczelnik gminy zawiadzać komisję kontrolującą Rady gminnej, a to w takim czasie, aby komisya czynność tę ze swej strony nadzorować mogła.

#### Komisye.

##### §. 58.

Rada gminna może na wniosek lub po wysłuchaniu naczelnika gminy uchwalić, aby sprawowanie poszczególnych czynności ogólnego zarządu gminnego lub policyi miejscowej powierzone zostało osobnym komisjom.

Każda taka komisya składa się z jednego członka Zwierzchności gminnej, jako przewodniczącego i kilku członków przez Radę gminną z jej grona lub z poza jej grona wybranych.

Dla takich komisyj winna Rada gminna uchwalić osobne instrukcje.

Komisye te podlegają naczelnikowi gminy i polecenie jego wykonywać ściśle są obowiązane.

#### Dobrowolne licytacje.

##### §. 59.

Naczelnik gminy zezwala na przedsięwzięcie dobrowolnej sprzedaży ruchomości drogą licytacji i czuwa nad zachowaniem i ściśle wypełnieniem istniejących w tej mierze przepisów.

#### Kasowość i rachunkowość.

##### §. 60.

Naczelnik gminy jest odpowiedzialny za należyte prowadzenie kasowości i rachunkowości, jest przeto obowiązany kasę przynajmniej raz na miesiąc szkontować.

#### Poruczony zakres działania.

##### §. 61.

Naczelnik gminy załatwia wszelkie sprawy należące do poruczonego zakresu działania gminy w sposób ustawami przepisany lub przez władzę wskazany. Jeżeli oznaczenie sposobu wykonania pozostawione jest w całości lub częściowo gminie, naczelnik winien zastosować się w tym względzie do uchwały Rady gminnej.

Wszakże w razach nadzwyczaj nagłych, gdyby uchwała Rady bez szkody lub niebezpieczeństwa poprzednio nie mogła być zasiągnięta, może naczelnik gminy działać według własnego zdania, winien jednak

następnie w jak najkrótszym czasie wyjednać sobie zatwierdzenie Rady.

Rząd może polecić na swój koszt załatwienie spraw, należących do poruczonego zakresu działania w całości lub części organom władzy.

#### Wstrzymywanie wykonania uchwał.

##### §. 62.

Jeżeli naczelnik gminy sądzi, że uchwała przez Radę gminną powzięta, narusza ustawę, przekracza zakres działania Rady lub jest szkodliwą interesom gminy, winien wstrzymać wykonanie takiej uchwały i najdalej do trzech dni po jej powzięciu odnieść się do wyższej władzy o rozstrzygnięcie, czy uchwała wykonaną być ma, czy nie.

Orzeczenie to należy do politycznej władzy powiatowej, jeżeli naczelnik sądzi, że uchwała narusza ustawę lub przekracza zakres działania gminy, zaś do wydziału powiatowego, jeżeli sądzi, że uchwała jest szkodliwą interesom gminy.

Władza wyższa winna wydawać swoje orzeczenie w ciągu dni ośmiu, a jeżeli sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, polityczna władza powiatowa zawiadomi o swoim orzeczeniu Wydział powiatowy.

Orzeczenie tych władz jest dla naczelnika gminy stanowczem i nie służy mu prawo wyższego odwołania się.

Rada gminna ma jednak prawo wnieść rekurs od takiego orzeczenia do Namiestnictwa a względnie do Wydziału krajowego w terminie 14-dniowym.

O wstrzymaniu wykonania uchwał naczelnik ma Radę gminną na najbliższym posiedzeniu zawiadomić. Jeżeli naczelnik gminy nie przedłoży władzy wyższej w terminie 3-dniowym uchwały wstrzymanej do rozstrzygnięcia, uchwała ta staje się prawnocną i bezwzględnie wykonaną być musi o ile nie zachodzi wypadek w §. 104. przewidziany.

## Odpowiedzialność naczelnika gminy.

## §. 63.

Naczelnik gminy jest za swoje czynności urzędowe odpowiedzialnym gminie. Od tej odpowiedzialności uwolnić nie może naczelnika gminy ustanowienie komisyj dla poszczególnych spraw (§. 58).

Co do poruczonego zakresu jest on odpowiedzialnym Rządowi.

Pretensye gminy co do wynagrodzenia szkód, pochodzące z odpowiedzialności orzeczonej w tym paragrafie, mają być poszukiwane zwykłą drogą prawa.

## §. 64.

Jeżeli zastępca naczelnika gminy lub jeden z asesorów powołanym zostaje do zastępowania naczelnika gminy, względnie jego zastępcy, natenczas zastępca naczelnika gminy, względnie asesor, wchodzi we wszystkie prawa i obowiązki naczelnika gminy i są odpowiedzialnymi za swoje czynności urzędowe tak samo jak naczelnik gminy.

## §. 65.

Asesorowie dodani są naczelnikowi gminy dla pomocy w urzędowaniu. Asesorowie winni naczelnika wspierać w urzędowaniu i mają według jego zarządzenia i pod jego odpowiedzialnością wykonywać czynności, które im poruczy.

Każdy asesor odpowiedzialny jest gminie za zaniedbanie lub nie należyte wykonanie czynności przez ustawę niniejszą w ogóle, przez naczelnika gminy lub przez Radę gminną w szczególności mu poruczonych.

Pretensye gminy do wynagrodzenia szkód z odpowiedzialności tym paragrafem orzeczonej, mają być dochodzone zwykłą drogą prawa.

## DZIAŁ V.

O gospodarstwie gminnem i nakładaniu ciężarów na minę.

## Inwentarz majątku.

## §. 66.

Wszelka ruchoma i nieruchoma własność, niemniej wszelkie prawa i przywiłeje gminy i jej zakładów winny być utrzymywane w ciągłej widoczności zapomożą dokładnego inwentarza.

Inwentarz ten ma być spisany w ciągu pierwszego roku po zaprowadzeniu niniejszej ustawy. Każda następna zmiana ma być w nim uwidoczniiona.

Każdemu członkowi gminy wolno jest przejrzeć inwentarz.

Zakładanie i utrzymywanie inwentarza należy do naczelnika gminy, który ma także starać się o wpisanie do ksiąg hipotecznych wszystkich praw gminy względem nieruchomości. Pierwszy inwentarz przedłożony będzie Radzie gminnej do zatwierdzenia, a dwa odpisy zatwierdzonego inwentarza przedłoży naczelnik gminy Wydziałowi powiatowemu, który jednem z tych odpisów przeszle Wydziałowi krajowemu.

## Utrzymywanie majątku zakładowego.

## §. 67.

Zakładowy majątek i dobro gminy i ~~jej~~ zakładów mają być utrzymane w całości i w dobrym stanie.

Do podziału zakładowego majątku lub dobra gminnego między członków gminy, potrzebną jest uchwała Sejmu krajowego.

## Użytkowanie majątku gminnego.

## §. 68.

Majątek gminy i jej zakładów ma być w ten sposób administrowany, aby przyniósł

ile możności największy stały dochód. Nadwyżki roczne mają być użyte do pokrycia potrzeb w roku następnym, o ile by zaś na ten cel nie były potrzebne, należy je ulokować pożytecznie i do majątku zakładowego przyłączyć.

#### §. 69.

Dotychczasowy niezaprzeczony zwyczaj roztrzyga, którzy członkowie gminy i w jakim wymiarze w użytkach dobra gminnego udział mają.

Rada gminna uwzględniając ten zwyczaj i istniejące specjalne tytuły prawne, uchwali postanowienia regulujące to uczestnictwo, przyczem ustanowić może opłatę za użytkowania z dobra gminnego.

Nadwyżka dochodów z dobra gminnego, pozostająca po zaspokojeniu osób uprawnionych, wpływa do kasy gminnej.

Rada gminna uchwali także sposób użytkowania z dobra gminnego.

Uchwały Rady gminnej, zaprowadzające nowe opłaty za użytkowanie z dobra gminnego, lub podwyższające już istniejące tego rodzaju opłaty, tudzież uchwały dotyczące sposobu użytkowania z dobra gminnego wymagają zatwierdzenia Rady powiatowej.

Rok administracyjny.

#### §. 70.

Rok administracyjny gminy zaczyna się i kończy się równocześnie z rokiem administracyjnym państwa

Budżet i rachunki roczne.

#### §. 71.

Naczelnik gminy winien corocznie ułożyć budżet gminny i zakładów gminnych na następny rok administracyjny i przedłożyć go Radzie gminnej na trzy miesiące przed rozpoczęciem roku administracyjnego.

Rada gminna ma budżet uchwalić najpóźniej na miesiąc przed rozpoczęciem roku administracyjnego.

Rachunki z przychodów i wydatków gminy, funduszków i zakładów gminnych, lub pod zarządem gminy zostających, winien naczelnik gminy najpóźniej w miesiąc po upływie roku administracyjnego przedłożyć Radzie gminnej, która obowiązana jest rachunki najdalej do dwóch miesięcy po ich przedłożeniu rozpoznać i załatwić.

Tak budżet jak i rachunki roczne, zanim Radzie do rozpoznania przedstawione zostaną, winny być poprzednio najmniej przez dwa tygodnie złożone do przejrzenia przez członków gminy, których spostrzeżenia przy rozpoznaniu budżetu i rachunków wzięte będą pod rozwagę.

Gdyby Rada gminna nie wstawiła w swój budżet należności, którą gmina uiścić jest obowiązana, bądź na mocy ustawy, bądź na mocy wyroku lub dokumentu mającego wedle ustaw moc egzekucyjną, ma Rada powiatowa prawo i obowiązek wstawić te należności w budżet gminny i nałożyć na ich pokrycie dodatki do podatków.

#### §. 72.

O dniu, w którym projekt budżetu i rachunki roczne Radzie gminnej przedłożone zostały, zawiadomi naczelnik gminy Wydział powiatowy.

Uchwalony przez Radę budżet i sprawdzone przez nią rachunki przedłożyć należy w dwóch odpisach Wydziałowi Rady powiatowej, który jeden odpis przedłoży Wydziałowi krajowemu.

#### §. 73.

Do sprawdzenia rachunków w §. 71. wymienionych Rada gminna wybrać ma komisję, która sprawozdanie i wnioski swoje Radzie gminnej najdalej do 6 tygodni przedłożyć ma.



Jeżeli komisya obowiązkom na nią w niniejszym paragrafie włożonym, w oznaczonym tu terminie zadość nie uczyni i zwłoki należyście nie usprawiedliwi, zarządzi Wydział powiatowy wybór innej komisji, wyznaczając nowy termin do sprawdzenia i załatwienia rachunków.

Gdyby i to zarządzenie skutku nie odniosło, lub gdyby Wydział powiatowy się przekonał, że rachunki nie są należyście sprawdzone, Wydział powiatowy z ramienia swego zarządzi sprawdzenie rachunków na koszt gminy.

Od takiego rozporządzenia Wydziału powiatowego służy rekurs do Wydziału krajowego.

#### §. 74.

W zarządzie gminy i przy zawiadywaniu jej majątkiem należy trzymać się ściśle uchwalonego budżetu. Na wydatki, które odłożyć się nie dadzą, a we właściwej rubryce budżetu nie znajdują całkowicie lub w części pokrycia, potrzebne jest przyzwolenie Rady.

W razach nagłych, w których poprzednie przyzwolenie bez szkody i bez niebezpieczeństwa nie może być uzyskane, może naczelnik gminy opędnąć potrzebny wydatek, winien jednak pod własną odpowiedzialnością wyjednać sobie w przeciągu ośmiu dni zatwierdzenie Rady

#### Pokrycie wydatków.

##### 1. Z dochodów.

#### § 75.

Wydatki na cele gminne mają być przedewszystkiem pokrywane z dochodów gminy.

#### Z majątku osobnego.

#### §. 76.

Jeżeli na pokrycie pewnych wydatków przeznaczony jest majątek, należy przede-

wszystkiem dochody z tego majątku na ten cel obracać.

Przeznaczenie tych dochodów nie może być zmienionem.

#### Wydatki połączone z posiadaniem dobra gminnego.

#### §. 77.

Podatki i inne opłaty, tudzież koszta dozoru i uprawy z posiadaniem i używaniem dobra gminnego połączone, o ile do ich pokrycia dochody z dobra gminnego do kasy gminnej wpływające (§. 69.) nie wystarczają, mają być ponoszone przez uczestniczących w pożytkach z dobra gminnego, a to w miarę tego uczestnictwa.

#### Wydatki odrębne.

#### §. 78.

Wydatki dotyczące tylko interesu pewnych klas mieszkańców lub posiadaczy gruntów lub domów, mają być ponoszone przez same tylko strony interesowane, o ile nie istnieją inne urządzenia obowiązujące.

#### 2. Prestacje.

#### §. 79.

O ile dochody w §. 75. oznaczone nie wystarczają do pokrycia wydatków na cele gminne, może Rada gminna nakładać:

a) dodatki do podatków bezpośrednich lub do podatku konsumcyjnego;

b) inne opłaty nie należące do kategorii dodatków do podatków;

c) posługi i roboty na cele gminne.

a) Dodatki do podatków.

#### § 80.

Dodatki do podatków bezpośrednich mają być zazwyczaj nakładane na wszyst-

kie w gminie przypisane podatki bezpośrednie, a to na wszystkie równo, to jest podług tej samej stopy procentowej. Dodatki te mają być rozkładane równo w całym obrębie gminy. Wyjątki od tych przepisów objęte są w §. 85. i 86.

### §. 81.

Dodatkiem do podatku konsumcyjnego można obciążać tylko konsumcyę w obrębie gminy, nie można nim obciążać produkcji i obrotu handlowego.

### §. 82.

Do nałożenia dodatków przenoszących 20% do 50% podatków bezpośrednich lub podatku konsumcyjnego, potrzebne jest przyzwolenie Rady powiatowej.

Do nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich, lub podatku konsumcyjnego, przenoszących 50% do 100%, potrzebnem jest zezwolenie Wydziału krajowego za zgodą c. k. Namiestnictwa. Takie zezwolenie udzielonem być może tylko na lat pięć.

Gdyby porozumienie między Wydziałem krajowym a c. k. Namiestnictwem do najbliższej sesji sejmowej nie nastąpiło, sprawa winna być przedłożoną do uchwały Sejmu krajowego.

Dodatki na dłuższy okres aniżeli lat pięć lub przenoszące 100% podatków bezpośrednich albo podatku konsumcyjnego, nakładane być mogą tylko na podstawie uchwały sejmowej i za Najwyższem zezwoleniem.

### b) Inne opłaty.

### §. 83.

Do zaprowadzenia opłat nie należących do kategorii dodatków do podatków bezpośrednich lub do podatku konsumcyj-

nego, jako też do podwyższenia istniejących już opłat tego rodzaju, potrzebną jest ustawa krajowa.

Zezwolenie na dalszy pobór tego rodzaju opłat po zgaśnięciu mocy obowiązującej ustawy, którą zaprowadzone zostały, udzielone być może przez Wydział krajowy za zgodą c. k. Namiestnictwa, jednakże zawsze nie w wyższym wymiarze i nie na dłuższy okres czasu, jak dotyczącą ustawą dotąd dozwolone były.

Odmowa na prośby tego rodzaju może nastąpić tylko za uchwałą Sejmu krajowego.

Pobór taks gminnych za pojedyncze przez Reprezentacyę gminną w zakresie jej kompetencji udzielone uprawnienia, tudzież za używanie zakładów gminnych i za inne w interesie stron przez organa gminne podejmowane czynności urzędowe, dozwolony być może przez Wydział krajowy za zgodą c. k. Namiestnictwa, jednakże bez naruszenia już dawniej dla poszczególnych poborów tego rodzaju istniejących postanowień prawnych.

### c) Posługi i roboty.

### §. 84.

Za uchwałą Rady gminnej mogą być wymagane posługi i roboty tak ciągłe jak i ręczne.

Rada winna rok rocznie na następujący rok administracyjny oznaczyć cenę dziennych posług i robót.

Posługi będą wymagane kolejno. Wyjąwszy nagłe wypadki wskazane w §. 49, wolno jest każdemu wymagane od niego posługi lub roboty albo osobiście albo przez zdolnego zastępcę wykonać albo też wykupić się od nich, składając do kasy gminnej ich wartość, obliczoną podług cen przez Radę ustanowionych.

## Wyjątki.

## §. 85.

Do opłacenia dodatków do podatków bezpośrednich, niemniej do posług i robót nie mogą być pociągani:

a) urzędnicy i słudzy c. k. Dworu, państwa, kraju, powiatu, gminy, zakładów krajowych, powiatowych i gminnych, nauczyciele publiczni, wojskowi, jako też wdowy i sieroty tych osób co do ich płac służbowych i pochodzących ze stosunku służbowego, pensyj, prowizyj, zapomóg i innych poborów.

b) pasterze dusz co do ich kongruy

## §. 86.

Do rozkładu dodatków na podatki bezpośrednie podług rozmaitej stopy procentowej potrzebne jest przyzwolenie Wydziału krajowego.

Ogłoszenie uchwał dotyczących prestacyj.

## §. 87.

Uchwała Rady dotycząca prestacyi musi być w gminie ogłoszona. Jeżeli jaka uchwała potrzebuje wyższego zatwierdzenia, wolno natenczas każdemu członkowi gminy wnieść względem niej w ciągu ośmiu dni uwagi, które przy zasiąganiu wyższego zatwierdzenia przedłożone być mają.

Pobór prestacyj.

## §. 88.

Dodatki do podatków mają być pobierane przez te same organa i ściągane za pomocą tych samych środków, co podatki.

Inne należności pieniężne na cele gminne nałożone na podstawie ustawy lub prawomocnej uchwały Rady gminnej, nie-

mniej kary pieniężne orzeczone podług niżej ustawy, pobiera naczelnik gminy przez swoje organa, w razie nieuiszczenia ściąga je w drodze egzekucyi na ruchomości w taki sam sposób, jak zaległości podatkowe

Jeżeli obowiązany nie wykupiwszy się z posługi lub roboty wzbrania się jej wykonać, naczelnik gminy poleci wykonanie takiej posługi lub roboty trzeciej osobie na koszt obowiązanego i ściągnie wydaną kwotę w sposób, przepisany dla ściągania innych należności pieniężnych.

W nagłych wypadkach, wskazanych w §. 49., mogą obowiązani wprost być zmuszeni do wypełnienia posług albo robót.

## Konkurencyje.

## §. 89.

Konkurencyja do budowli kościelnych, parafialnych i szkolnych tudzież do budowy dróg jest przedmiotem osobnych ustaw.

Konkurencyje do pewnych potrzeb, oparte na specjalnych tytułach prawnych, pozostają w swej mocy.

## DZIAŁ VI.

O zawiadywaniu specjalnemi sprawami ludności chrześcijańskiej i izraelickiej.

Prawa ludności chrześcijańskiej i izraelickiej.

## §. 90.

W gminach składających się z ludności chrześcijańskiej i izraelickiej, pozostaje, tak chrześcijańska jak i izraelicka, ludność przy własności, posiadaniu i używaniu zakładów i funduszków, przeznaczonych wyłącznie na swoje własne cele religijne, naukowe i dobroczynne i opęda z własnych zasobów wydatki na takie

zakłady i inne cele religijne, naukowe i dobroczynne, w których wyłączny udział tylko jej samej służy.

O ile jednak te wydatki dotychczas opędzane były z ogólnych dochodów gminy powinny one i nadal z tychże dochodów być opędzane.

#### Zawiadywanie specjalnymi sprawami ludności chrześcijańskiej.

##### §. 91.

Specjalne sprawy ludności chrześcijańskiej (§. 92) o ile zawiadywanie nimi podług ustaw należy do Rady gminnej lub Zwierzchności gminnej, zawiadywane będą przez Radę lub Zwierzchność podług przepisów niniejszej ustawy z tem jednak ograniczeniem, że izraelicy członkowie Rady gminnej i Zwierzchności gminnej w głosowaniu nad temi sprawami i w załatwianiu tychże spraw w ogólności udziału mieć nie będą.

Gdyby jednak liczba chrześcijańskich członków Rady gminnej nie wynosiła przynajmniej połowy wszystkich jej członków, wybierają chrześcijańscy wyborcy gminy w sposób ordynacją wyborczą oznaczony, dla załatwiania spraw ludności chrześcijańskiej tyłu chrześcijan, ile będzie potrzeba dla uzupełnienia tej połowy.

Do ważności uchwał Rady gminnej w sprawach tego rodzaju, potrzebną jest obecność więcej niż połowy chrześcijańskich członków Rady i bezwzględna większość głosów tychże członków.

Jeżeli naczelnikiem gminy jest niechrześcijanin, wybiera chrześcijańska część Rady gminnej, a wedle potrzeby uzupełniona ze swego grona przewodniczącego i jego zastępcę, któremu służyć będą co do załatwiania spraw ludności chrześcijańskiej te same prawa i obowiązki, które na mocy ustawy służą naczelnikowi gminy.

##### §. 92.

Do specjalnych spraw ludności chrześcijańskiej należą:

a) sprawy kościołów i innych miejsc religijnych, sprawy obrzędowe, wykonywanie prawa patronatu, prezentowanie lub mianowanie pasterzy dusz, nauczycieli religii i sług kościelnych;

b) sprawy zakładów, fundacyj, stypendyów i innych funduszków przeznaczonych dla chrześcijan lub na cele, w których tylko chrześcijanie udział mają;

c) sprawy majątku, stanowiącego wyłączną własność ludności chrześcijańskiej lub przeznaczonego wyłącznie dla tej ludności lub też zostającego w wyłącznym jej używaniu.

#### Zawiadywanie specjalnymi sprawami ludności izraelskiej.

##### §. 93.

Zawiadywanie specjalnymi sprawami ludności izraelskiej pozostaje przy dotychczasowej zwierzchności religijnej tej ludności.

Do tych spraw należą:

a) sprawy bóżnic, cmentarzy, sprawy obrzędowe, mianowanie rabinów, nauczycieli religii i sług obrzędowych;

b) sprawy zakładów, fundacyj, stypendyów i innych funduszków, przeznaczonych dla izraelitów lub na cele, w których tylko izraelici udział mają;

c) sprawy majątku, stanowiącego wyłączną własność ludności izraelskiej lub przeznaczonego wyłącznie dla tej ludności lub też zostającego w jej wyłącznym używaniu.

#### Prawo nadzoru Rady gminnej.

##### §. 94.

Prawo Rady gminnej do nadzoru, o ile takowy służy jej wogóle na mocy ustaw,

pozostaje nienaruszonym także względem przedmiotów w §§. 92. i 93. wymienionych.

### §. 95.

Nakładanie dodatków do podatków, jakoteż ~~do~~ innych prestacyj na członków gminy na cele w §§. 92. i 93. wskazane nastąpić może tylko za przyzwoleniem Rady gminnej, o ile ustawy specjalne nie stanowią inaczej.

Jeżeli jednak w Radzie gminnej nie ma dwu trzecich chrześcian, nakładanie dodatków do podatków i innych prestacyj na chrześcijańskich członków gminy na cele w §. 92. wskazane nastąpić może za zezwoleniem Wydziału powiatowego.

Przeciw uchwałom w tej mierze, tak Rady gminnej jak i Wydziału powiatowego, służą te same środki, co i przeciw innym uchwałom tych władz.

## DZIAŁ VII.

### O łączeniu gmin.

#### §. 96.

Do gminy, niniejszej ustawie podlegającej, wcieloną być może granicząca z nią gmina wiejska lub małemiejska lub część takiej gminy, jeżeli Reprezentacye obu tych gmin na to się zgodzą, a Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem na wcielenie zezwoli.

Wcielenie takie nastąpić może w drodze ustawy krajowej nawet wbrew woli gminy, jeżeli należyte wykonywanie polityki miejscowej tego wymaga.

W razie takiego wcielenia należy w drodze dobrowolnej zgody między gminami a w razie nieudania się takiej zgody, w drodze ustawy krajowej uregulować stosunki co do posiadania i użytkowania własności gmin połączonych.

## DZIAŁ VIII.

### O nadzorze nad gminami.

#### §. 97.

Rada powiatowa a w jej zastępstwie Wydział powiatowy czuwa nad tem, aby zakładowy majątek i zakładowe dobro gmin i zakładów gminnych nie zostały uszczuplone.

Sejm a w jego zastępstwie Wydział krajowy ma najwyższy nadzór nad całością zakładowego majątku i zakładowego dobra gmin i zakładów gminnych.

Wydział krajowy może w tym celu żądać objaśnień i usprawiedliwień od Rady gminnej i Zwierzchności gminnej, albo za pośrednictwem Wydziału powiatowego, albo też bezpośrednio, może również i przez delegowanie komisji zarządzić dochodzenia na miejscu.

W wykonaniu tego prawa nadzoru upoważniony jest Wydział krajowy, w razie potrzeby, użyć stosownych środków zaradczych.

Zatwierdzanie uchwał przez Radę powiatową.

#### §. 98.

Do spraw, w których uchwały Rady gminnej muszą być przedkładane Radzie powiatowej do zatwierdzenia, należą prócz spraw wymienionych w §§ 2., 69., 82 ~~86~~ także następujące:

a) pozbywanie, zamiana, przeistaczanie, zastawianie lub stałe obciążanie rzeczy należącej do zakładowego majątku lub dobra gminy albo jej zakładów;

b) zaciąganie pożyczki lub przyjmowanie zobowiązania, jeżeli kwota pożyczki

lub wartości ciężaru wynikającego ze zobowiązania, łącznie z długami już istniejącymi, przewyższa roczne dochody gminy a względnie zakładów gminnych;

c) nabytki i przedsiębiorstwa nie należące do zwykłego zarządu, jeżeli dla pokrycia wynikającego ztąd wydatku potrzeba zaciągnąć pożyczkę lub obciążyć gminę prestacyami;

d) wydzierżawienie na dłuższy czas niż na lat sześć lub w inny sposób, niż przez publiczną licytację najwięcej ofiarującemu;

e) opuszczanie czynszu najmu lub dzierżawy w części lub w całości i wogóle opuszczanie i odpisywanie wierzytelności i pretensyj gminnych.

#### §. 99.

Uchwały Rady gminnej, do których ważności potrzeba przyzwolenia Sejmu, mają być podawane do Rady powiatowej, która je wraz z swoim zdaniem przez Wydział krajowy Sejmowi przedłoży.

Rekurs do Wydziału powiatowego.

#### §. 100.

Wydział powiatowy rozstrzyga rekursy przeciw uchwałom Rady gminnej i Zwierzchności gminnej we wszystkich sprawach własnego zakresu działania.

Przeciw dodatkom do podatków rekurs wnoszonym być może, o ile dodatki te przechodzą wysokość ustawami dozwoloną, lub o ile w granicach tej wysokości nastąpił niestosowny rozkład.

Każdy rekurs ma być wnoszonym na ręce naczelnika gminy w nieprzekraczalnym terminie 14 dni od dnia obwieszczenia uchwały lub zawiadomienia o niej.

### Władza dyscyplinarna nad Zwierzchnością gminną.

#### §. 101.

W sprawach własnego zakresu działania może Wydział powiatowy pojedynczym członkom Zwierzchności gminnej dawać upomnienia i nakładać kary pieniężne do wysokości 20 zł. w. a.

Kary te wpływają do kasy gminnej na fundusz ubogich gminy.

W razie cięższego przekroczenia lub ciągłego zaniedbywania obowiązków, może członek Zwierzchności gminnej na wniosek Wydziału powiatowego być zawieszonym w urzędowaniu przez polityczną władzę powiatową.

W razie niezgodności tych władz orzeka polityczna władza krajowa za zgodą Wydziału krajowego.

Po przeprowadzonym śledztwie dyscyplinarnem może polityczna władza krajowa za zgodą Wydziału krajowego złożyć z urzędu członka Zwierzchności gminnej a nawet na przeciąg czasu nie przekraczający lat trzech uznać go niezdolnym do piastowania tej posady.

Członek Zwierzchności gminnej, uznany winnym, ponosi kosztą dochodzenia.

Władza dyscyplinarna, służąca Wydziałowi powiatowemu, trwa jeszcze przez lat trzy po zgaśnięciu mandatu członka Zwierzchności gminnej w tym celu, aby go zagnęć do zdania urzędu i złożenia rachunków z czasów urzędowania jego.

Mianowanie zastępcy dla gminy.

#### §. 102.

Jeżeli w sprawie prywatnej spornej między gminą a pewną klasą członków gminy lub pojedynczymi jej członkami, Rada gminna ze względu na prywatny interes radnych nie byłaby bezstronną, Wy-

dział powiatowy starać się będzie spowodować dobrowolną ugodę, gdyby zaś ta do skutku nie przyszła, przeczyna dla gminy zastępcę do przeprowadzenia sprawy drogą prawa.

Prawo Rządu do nadzoru i wstrzymania uchwał.

§. 103.

Rządowi służy prawo nadzoru nad gminami w tym kierunku, aby swego zakresu działania nie przekraczały i nie działały wbrew ustawom.

To prawo nadzoru wykonywa polityczna władza powiatowa. W tym celu może ona żądać udzielenia sobie uchwał Rady gminnej i potrzebnych wyjaśnień.

Przełożony władzy politycznej lub jego delegowany ma także prawo być obecnym na posiedzeniach Rady gminnej, może jednak zabierać głos tylko wtenczas, gdyby Rada zamierzała naruszać ustawę lub przekroczyć swój zakres działania.

§. 104.

Polityczna władza powiatowa ma prawo i obowiązek zakazać wykonania uchwały powziętej przez Radę gminną, jeżeli ta uchwała przekracza zakres działania Rady lub sprzeciwia się ustawom.

Przeciw takiemu zakazowi służy rekurs do politycznej władzy krajowej.

Jeżeli sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, winna polityczna władza powiatowa o wydanym zakazie uwiadomić równocześnie Wydział powiatowy.

§. 105.

Polityczna władza powiatowa ma także rozstrzygać zażalenia przeciw zarządzeniom

naczelnika gminy, naruszającym lub mylnie zastosowującym ustawy, o ile te rozporządzenia nie są oparte na takich uchwałach Rady gminnej, względem których rozstrzygnięcie rekursów należy do Wydziału powiatowego.

W sprawach poruczonego zakresu działania rekurs w każdym razie ma być wniesiony do politycznej władzy powiatowej.

Środki zaradcze na koszt gminy.

§. 106.

Jeżeli Rada gminna zaniedbuje albo wzbrania się dopełnić obowiązków w moc ustaw na gminie ciężących, polityczna władza powiatowa ma na koszt i stratę gminy zarządzić środki zaradcze.

Jeżeli sprawa należy do własnego zakresu działania gminy a nie zachodzi przypadek nagłego niebezpieczeństwa, polityczna władza powiatowa winna przed zarządzeniem środków zaradczych porozumieć się z Wydziałem powiatowym.

§. 107.

Polityczna władza powiatowa ma prawo nałożyć na naczelnika gminy lub jego zastępcę, przekraczającego lub zaniedbującego swe obowiązki, w sprawach poruczonego zakresu działania, karę aż do 20 zł. w. a.

Kara ta wpływa do kasy gminnej na fundusz ubogich gminy.

Jeżeli uchybienie obowiązków jest tego rodzaju, że sprawowanie czynności poruczonego zakresu działania nie może być dłużej zostawione naczelnikowi gminy bez narażenia dobra publicznego i jeżeli Rada gminna na wezwanie temu nie zaradzi, może polityczna władza powiatowa na czas trwania tego stanu ustanowić na koszt gminy organ do sprawowania rzeczonych czynności.

Tak w tym razie, jak i w razach wskazanych w §. 106. należy postępować z wszelką możliwą oględnością tak, aby gmina więcej nad konieczną potrzebę obciążoną nie była.

### §. 108.

Jeżeli naczelnik gminy wykonywanie policyi miejscowej do własnego zakresu działania gminy należącej zaniedbuje lub ją wadliwie albo niedostatecznie wykonywa, a Rada gminna na wezwanie zżemu nie zaradzi, natenczas może polityczna władza powiatowa za zgodą Wydziału powiatowego na koszt gminy poruczyć sprawowanie całej tej policyi miejscowej lub pewnej jej części na czas z góry oznaczony komisarzowi, przez polityczną władzę powiatową za zgodą Wydziału powiatowego mianowanemu.

Jeżeli zgoda między polityczną władzą powiatową a Wydziałem powiatowym co do ustanowienia takiego komisarza nie nastąpi, rozstrzygnie o tem c. k. Namiestnictwo za zgodą Wydziału krajowego.

Przeciw ustanowieniu komisarza w myśl ustępu pierwszego niniejszego paragrafu służy gminie rekurs do c. k. Namiestnictwa, które sprawę za zgodą Wydziału krajowego rozstrzygnie. W braku takiej zgody ustanowienie komisarza uważanem będzie za uchylone.

Rekurs ten, który do dnia 14 wniesiony być ma, mocy wstrzymującej nie ma.

Mianowany w powyższy sposób komisarz wchodzi we wszystkie prawa i obowiązki naczelnika gminy i Rady gminnej co do spraw policyi miejscowej jemu poruczonych; jemu też podlegać będą organa policyjne tej gminy.

Za sprawowanie swego urzędu będzie komisarz odpowiedzialny tak samo, jak to niniejsza ustawa dla naczelnika gminy przepisuje.

Tylko uchwalenie środków pieniężnych do sprawowania policyi miejscowej potrze-

bnych, do Rady gminnej należeć będzie. Przeciw uchwale Rady gminnej, odmawiającej dostarczania żądanych przez komisarza środków pieniężnych, służy komisarzowi rekurs do Wydziału powiatowego.

Wydział powiatowy oznaczy wysokość płacy komisarza i sposób, w jaki on taką pobierać będzie z funduszków gminy.

Gdyby c. k. powiatowa władza polityczna uważała oznaczoną przez Wydział powiatowy wysokość płacy za nieodpowiednią, rozstrzygnie o tem c. k. Namiestnictwo za zgodą Wydziału krajowego.

Odpowiedzialność gminy w §. 32. unormowana i prawa bezpośredniego zarządzenia środków zaradczych w §. 106. władzy państwowej zastrzeżone zostają nienaruszone.

### Rozwiązanie Rady gminnej.

### §. 109.

Namiestnik może Radę gminną rozwiązać. Gminie służy rekurs do właściwego Ministerstwa.

Rekurs taki musi być podpisany przez naczelnika lub przynajmniej przez jedną trzecią część członków rozwiązanej Rady gminnej.

Rekurs ten nie ma mocy wstrzymującej.

Najdalej w sześć tygodni po rozwiązaniu winien być rozpisany nowy wybór. Tymczasowy zarząd może być poruczony naczelnikowi z przydanymi mężami zaufania, których c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym wyznaczy.

Jeżeli ze strony c. k. Namiestnictwa lub Wydziału krajowego podniesiony został zarzut przeciw powierzeniu tymczasowego zarządu naczelnikowi gminy, natenczas Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym zaradzi, co potrzeba, dla tymczasowego załatwiania spraw bieżących.



Sprawy w §. 98. wymienione nie należą do zakresu działania tymczasowego zarządu.

Sprawozdawca p. Fruchtmann, odczytuje drugi punkt wniosku komisji, którym jest następująca rezolucya:

- I. ustawę /, załączoną;
- II. następującą rezolucyę;

Zważywszy, że według postanowień ustawy gminnej z dnia 12. sierpnia 1886 i nowo uchwalonej ustawy gminnej dla 30 miast, specjalne sprawy ludności izraelskiej załatwione być mają przez zwierzchności religijne tej ludności, a zatem przez reprezentacyę li tylko przez ludność izraelską wybieraną, zaś specjalne sprawy ludności zawiadywane być mają przez chrześcijańskich członków Rady gminnej, w których wyborze biorą udział także wyborcy izraelscy;

zważywszy, że postanowienia takie tworzą zasadniczą nierówność w traktowaniu specjalnych spraw ludności chrześcijańskiej i takichże spraw ludności izraelskiej —

zważywszy dalej, że nierówność ta zasadniczo usprawiedliwić się nie da i w danym razie mogłaby za sobą pociągnąć skutki niezgodne z duchem i zamiarami ustawy —

zważywszy nareszcie, że usunięcie tej nierówności wymagałoby daleko sięgającej zmiany w ustroju reprezentacyjnym gminy i dlatego właśnie dorywczo uchwalić się nie da.

Sejm poleca ponownie Wydziałowi krajowemu aby zbadał, jakie zmiany poczynićby należało w postanowieniach krajowego ustawodawstwa gminnego, co do sposobu zawiadywania specjalnymi sprawami ludności chrześcijańskiej i ludności izraelskiej i aby porozumiewszy się w tym przedmiocie z c. k. Rządem, na następnej sesji sejmowej wnioski swoje Sejmowi przedłożył.

W rozprawie ogólnej przemawia p. Andrzej Potocki.

Po zamknięciu rozprawy przemawia sprawozdawca p. Fruchtmann.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Marszałek oznajmia, że wprzód przystąpimy do rozprawy nad samą ustawą, a następnie nad artykułami ustawą tą wprowadzającymi.

P. Merunowicz wnosi, aby tylko nad tymi paragrafami przeprowadzono osobną dyskusyę, do których ktoś zgłosi jakie poprawki, inne zaś wszystkie paragrafy, aby przyjęto *en bloc*.

Na wezwanie Marszałka zgłasza p. Abrahamowicz poprawkę do §. 27.

Izba przyjmuje wniosek p. Merunowicza, przyjęcia wszystkich paragrafów ustawy, z wyjątkiem §. 27 *en bloc*, poczem uchwała cały projekt ustawy z wyjątkiem §. 27 *en bloc*.

Sprawozdawca p. Fruchtmann odczytuje §. 27. projektu ustawy.

Przemawia p. Abrahamowicz, stawiając poprawkę, aby §. 27 opiewał jak następuje:

Rada winna przydać Naczelnikowi sekretarza, tudzież służbę potrzebną do załatwiania czynności wpływających z własnego i poruczonego zakresu.

(Alinea druga i trzecia wedle tekstu komisyjnego).

Gdyby Rada gminna obowiązkom wymienionym w ustępie pierwszym niniejszego paragrafu nie czyniła zadość, lub uchwalony przez Radę gminną etat urzędników i sług okazał się niewystarczającym do należytego załatwienia czynności własnego i poruczonego zakresu działania, a Rada gminna, mimo wezwania, wskazanych jej braków nie uzupełniła, Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiest-

nictwem orzec może, jakiej kategorii urzędników i w jakiej liczbie gmina ustanowić i opłacać ma.

Po zamknięciu dyskusji przemawia sprawozdawca p. Fruchtmann, sprzeciwiając się poprawce p. Abrahamowicza, o ile dotyczy pierwszej alinei, natomiast zgadza się z poprawką czwartej alinei.

P. Abrahamowicz zgadza się ze sprawozdawcą.

Izba uchwała w głosowaniu alinę pierwszą, drugą i trzecią §. 27 w brzmieniu proponowanym przez komisję, zaś alinę czwartą w brzmieniu zaproponowanym przez p. Abrahamowicza, na którą zgodził się sprawozdawca.

Sprawozdawca p. Fruchtmann czyta art. I. projektu ustawy zaprowadzającej ustawę gminną dla miast i miasteczek.

W rozprawie nad tym artykułem przemawia p. Trzeciecki.

Przemawia p. Wodzicki i wnosi art. I. projektu ustawy zwrócić napowrót komisji z poleceniem, aby zasiągnąwszy zdania Rządu i Wydziału krajowego, na jutrzejszem posiedzeniu zdała ustnie sprawę z życzeń objawionych co do oznaczenia miejscowości, które obowiązywać ma projektowana ustawa.

Przemawia p. Jahl.

Przemawia p. Żardecki.

Przemawia członek Wydziału kraj. p. Wereszczyński.

Przemawia p. Borkowski, żądając wyłączenia miasteczka Borszczowa z art. I.

Przemawia p. Jaworski, żądając zawieszenia dyskusji nad art. I.

Po zamknięciu rozprawy przemawia sprawozdawca p. Fruchtmann.

Przystąpiono do głosowania, w którym Izba uchwała wniosek odraczający p. Wodzickiego.

Sprawozdawca p. Fruchtmann odczytuje następnie artykuły II, III, IV i V, które Izba bez rozprawy uchwała, głosując nad każdym z powyżej wymienionych artykułów oddzielnie.

Sprawozdawca odczytuje tytuł i wstęp.

Izba bez rozprawy uchwała tytuł i wstęp projektowanej ustawy.

Członek Wydziału krajowego p. Edward Jędrzejowicz odpowiada na interpelację wystosowaną przez p. Styłę i tow. do Wydziału krajowego, w sprawie budowy drogi z Wadowic do gościńca rządowego Kęty-Oświęcim.

P. Bojko przemawia pod względem formalnym, wnosząc, aby jego wniosek w sprawie wynagrodzenia gmin za sprawowanie czynności poruczonego zakresu działania, który w dniu 21 b. m. odesłany został do komisji administracyjnej — przekazano komisji gminnej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Marszałek wzywa sekretarzy do odczytania złożonych wniosków i interpelacji.

Sekretarz p. Zdzisław Tarnowski czyta następującą interpelację do c. k. Komisarza rządowego:

#### Interpelacya

do Jaśnie Wielmożnego Pana Komisarza rządowego.

Ponieważ w całym kraju dzieją się wielkie nadużycia, a szczególnie przez weterynarzy fungujących przy rzeźniach miejskich, a to w ten sposób, że jeżeli kupiec a względnie rzeźnik miejski, zakupiwszy kilka sztuk trzody chlewnej czyli świń, odda ich do rzeźni celem zabicia na publiczny użytek, naówczas musi cały swój towar powierzyć na los złej lub dobrej opinii tegoż weterynarza i formalnie zależeć od jego woli,

wedle której decyduje tenże, czy trzoda oddana na rzeź ma być uznana za dobrą, lub też za zarażoną chorobą tak zwaną „wągry“, a w danym razie sztuka ta zupełnie przepada, gdyż z woli i polecenia weterynarza zostaje zakopana lub zniszczoną, tak, że właściciel nierogacizny traci jej całą wartość, wskutek czego znów handlarz czy kupiec, lub rzeźnik za niby posiadanym paszportem poszukuje pierwotnego właściciela, od którego owa sztuka pochodzić miała i zmusza takowego do zwrotu wartości sprzedanej sztuki, jak to miało miejsce obecnie w Żywcu, gdzie telegraficznie zawezwano gospodarza z Polanki wielkiej Jana Wądrzyka do zwrócenia całej należności za zapłaconą sztukę, nie zwracając mu jednak jego choęby i zabitej trzody tylko takową na zniszczenie przeznaczono.

Wiele w taki sam sposób niszczone bywa nierogacizny w Żywcu, bo w przeciągu tylko kilkunastu dni w miesiącu styczniu br. już 5 wieprzów w wartości 250 zł. zniszczono, które zupełnie kwalifikowały się do użycia domowego, a mimo tego nie pozwolono ich zabrać na własny użytek kupcowi, tylko kazano zakopać, a sprzedawców włościan kazano do Sądu zapażwać o odszkodowanie.

Otóż wskutek tego nie tylko handlarze i rzeźnicy, ale cała ludność rolnicza narażona jest na nieobliczone straty, szkody i wszelkie nieprzyjemności stąd wynikające.

Dlatego podpisani zapytują, na jakiej podstawie Wysokie c. k. Namiestnictwo we Lwowie wydało rozporządzenie pod dniem 28. czerwca 1888 r. L. 57.594, aby wszelkie mięso i słoninę z wieprzów wągrowa tych zaraz w krótkiej drodze niszczyć nie obmyślając natomiast środków i funduszków do zaspokojenia i odszkodowania tak kupców jako i chodowców trzody, a tembardziej wiedząc o tem, że słonina taka dobrze przegotowana jest zupełnie nie szkodliwą i dla domowego użytku może być

znakomicie użytą i czy Wysoki c. k. Rząd nie byłby łaskaw cofnąć w tej mierze wydanego rozporządzenia — a na to miejsce obmyśleć środki zaradcze ratowania włościactwa naszego jako chodowców i producentów tegoż towaru? a w razie skostatowania choroby tejże zwrócić właścicielowi ów towar w całości tak, aby tenże mógł takowy zachować na swój własny użytek.

Lwów dnia 22. stycznia 1896.

Interpelanci:

Kramarczyk i W. Szwed.

Potoczek, Warzecha, Data, Nowakowski, Ostapczuk, Winniczuk, Dr. Olpiński, A. Średniawski, Bojko, Wójcik, Dr. Bernardzikowski, Styła, Żardecki, F. Krempa.

Marszałek oznajmia, że interpelację tę udzieli p. Komisarzowi rządowemu.

Sekretarz p. Karatnicki czyte następującą interpelację do c. k. Komisarza rządowego:

I n t e r p e l a c y a

do Pana Komisarza rządowego.

Dnia 25. września 1895, przy wyborach posła sejmowego z gmin wiejskich w Żydaczowie, na rozkaz c. k. Starosty żydaczowskiego, p. Władysława Gałęckiego zostali przez żandarmów aresztowani następujący wolni obywatele i wyborcy: Seń Korecki, wyborca z Krupka, Hryń Sierant, wyborca z Demni, Dmytro Zajszyły, wyborca z Brzeziny, Zachary Winniczek, wyborca z Brzeziny, Wasyl Kostiów, wyborca z Rozwadowa, Jakób Marków, wyborca z Balicz podróżnych, Iwan Łomysz, wyborca z Monasterca, Antoni Jakymyszyn, wyborca z Pobereża, Danyło Sałdan, wyborca z Łowczye, Hnat Pitula, wyborca z Łowczye, Dmytro Wołoszyn, wyborca z Iłowa.

Wszyscy ci wyborcy zostali aresztowani podczas aktu wyborczego, a to w mniejszej części bezpośrednio przed głosowaniem a w większej części z samej sali wyborczej.

Wszyscy ci wyborcy zostali aresztowani na wyraźny i bezpośredni rozkaz Starosty Gałęckiego w mundurze urzędowym i działającego w pełnieniu służby urzędowej, a bez podania przyczyn aresztowania i bez doręczenia nakazu sądowego, w sposób gwałtowny, brutalny, połączony ze słowną i czynną zniewagą aresztowanych.

Aresztowanie wyborcy Sieranta Hrynia nastąpiło n. p. w ten sposób, że starosta Gałęcki w sali wyborczej sam kopnął go nogą i krzyknął do żandarmów: „Bierście tego psa!”

Wszyscy ci aresztowani wyborcy zostali zaraz po ukończeniu aktu wyborczego wypuszczeni z więzienia na wolność i nie wdrożono przeciw nim żadnego śledztwa karnego, z wyjątkiem Senia Koreckiego, przeciw któremu wdrożono wprawdzie śledztwo karne, jednak to śledztwo wykazało całkowitą jego niewinność.

Wszyscy ci wyborcy byli więc aresztowani niewinnie i bezpodstawnie, i przez to aresztowanie odebrano im możliwość głosowania na posła, tak, że ci wyborcy wiedzą wprawdzie bardzo dobrze, na co byli aresztowani, jednak ani oni sami, ani w ogóle nikt nie wie, za co ich aresztowano, ani nawet nikt nie jest w stanie domyśleć się na jakiej podstawie prawnej te aresztowania nastąpiły.

Zważywszy, że wyżej opisane aresztowania są faktem notorycznym, znanym powszechnie z dzienników, dotąd urzędownie nie zaprzeczonym, a nawet w wypadku takiego zaprzeczenia wszyscy wyżej wymienieni wyborcy i oprócz tego następujący świadkowie: Andrzej Senyszyn z Drohowyża, Pańko Prociow z Rozwadowa, Iwan Łoziński z Demni, Ołeksza Storożnyk z Krupska, Wasyl Gulij z Krupska, Matwij Pawłow z Drohowyża, Fed Muzyka z Werynia, Pawło Chytrowski z Monasterca

Hnat Chytrowski z Monasterca, Filip Łotocki z Protes, Michał Pyszlak z Mikołajowa, Antoni Stadnik z Brzeziny, Andrzej Słuzar z Dubrawki, dalej c. k. żandarmi: Waszek z Rozdołu, Parniak z Tucholki, Konwicki z Rożniatowa, Tarkowski i Karwan z Mikołajowa, w końcu ks. Iwan Szpytko, proboszcz z Wołeniowa i ks. Iwan Sawiuk, proboszcz z Zabłociec, gotowi są pod przysięgą potwierdzić prawdziwość wszystkich wyżej opisanych faktów;

zważywszy, że te masowe bezpodstawne i brutalne aresztowania, zarządzone przez p. starostę Gałęckiego, same przez się, a nadto w połączeniu z okolicznościami, wśród jakich zostały dokonane, dowodzą aż nadto wymownie, że p. Starosta Gałęcki działał w pełnieniu swego urzędu i w złym zamiarze nietylko dopuścił się ograniczenia osobistej swobody, ale też i odebrał wyborcom możliwość wykonania najważniejszego prawa konstytucyjnego.

zważywszy, że takie bezprawne, w wykonywaniu urzędu i w złym zamiarze przez urzędnika zarządzone aresztowania uważane są wedle postanowienia §. 6. ustawy o ochronie swobody osobistej z dnia 27. października 1862 r. l. 87. Dz. u. p. i §. 101. kodeksu karnego za zbrodnię nadużycia władzy urzędowej, która to zbrodnia wedle §. 103. u. k. podlega karze ciężkiego więzienia od 1 do 5 lat, a w miarę złośliwości i szkody nawet do 10 lat;

zważywszy, że wedle postanowienia §. 84. proc. kar. wszystkie władze i urzędy publiczne obowiązane są donieść natychmiast prokuratorowi państwa, urzędującemu przy właściwym sądzie, o przestępstwach, które albo same zauważyły, albo o których się dowiedziały;

zważywszy, że wyżej opisane aresztowania wyborców w Żydaczowie wywołały nietylko w powiecie Żydaczowskim, ale i w całym kraju z jednej strony wielkie rozjątrzenie umysłów, z drugiej zaś strony niepewność stanu prawnego, swobody obywatelskiej i przytępienie poczucia prawnego u obywateli i urzędników;

zważywszy, że przeciw c. k. staroście Władysławowi Gałęckiemu za powyżej opisaną zbrodnię nadużycia władzy urzędowej pomimo upływu 4 miesięcy nie wdrożono dotychczas ani postępowania karnego ani nawet dochodzenia urzędowego, i że tenże Starosta, choć stoi pod zarzutem ciężkiej notorycznej zbrodni, pozostaje i nadal na swoim urzędzie ku oczywistemu zgorszeniu i jakby na urąganie ze stanu prawnego i poczucia sprawiedliwości u ludności;

zważywszy w końcu, że bezkarność zbrodni c. k. starosty Gałęckiego jest groźnym, gorszącym przykładem dla innych urzędników politycznych w kraju;

zapytują podpisani Wysoki c. k. Rząd:

1) Z jakiego powodu nie wdrożono dotychczas postępowania karnego przeciw c. k. Staroście w Żydaczowie, p. Władysławowi Gałęckiemu, o wyżej opisaną zbrodnię nadużycia władzy urzędowej;

2) dlaczego ten c. k. Starosta, chociaż znajduje się pod zarzutem notorycznej i ciężkiej zbrodni nadużycia władzy urzędowej, urzęduje dalej i dotąd na tem samem stanowisku służbowem;

3) czem i w jaki sposób usprawiedliwi Wysoki c. k. Rząd swoją pobłażliwość wobec tej zbrodni;

4) co zamierza Wys. c. k. Rząd zarządzić w sprawie wyżej opisanej zbrodni c. k. starosty Gałęckiego;

5) co zamierza Wysoki c. k. Rząd uczynić, by takie zbrodnie nadużycia władzy ze strony urzędników państwowych w przyszłości się nie zdarzały.

Lwów 23. stycznia 1896 r.

Interpelujący:  
Dr. Okuniewski.

Nowakowski, Ostapczuk, Hamorak, Zajączkowski, Kulczycki, Dr. Sawczak, Ochrymowicz, Winniczuk, Dr. Bernadzikowski, Bojko, Fr. Krempa, Styła, Wójcik, Dr. Olpiński.

Marszałek oznajmia, że interpelację tę udzieli p. Komisarzowi rządowemu.

Sekretarz p. Karatnicki czyta następującą interpelację do c. k. Komisarza rządowego:

### Interpelacja

do Jaśnie Wielmożnego Pana Komisarza Rządowego.

Zważywszy, że gminy wiejskie i właściciele bydła rogatego w powiecie Stanisławowskim materialnie podupadają, a nader ważną przyczyną tego stanu rzeczy jest to, że nie mogą utrzymać większej ilości bydła rogatego z powodu braku soli surowicy, chociaż powiat Stanisławowski sąsiaduje z dwoma powiatami, Bohorodczańskim i Kałuskim, gdzie znajdują się żupy czyli saliny solne z surowicą, a niewolno jej ztamtąd gospodarzom rolnikom wiejskim pobierać do powiatu Stanisławowskiego, chociaż najodpowiedniejsza i najbliższa dostawa dla rolników wiejskich powiatu Stanisławowskiego byłaby w takim razie, gdyby mogli pobierać sól surowicę z żup solnych w Zawoju, powiatu Kałuskiego, albo w Staruni, powiatu Bohorodczańskiego, po cenie niższej.

Z tego powodu zapytują podpisani Wysoki c. k. Rząd, czy i kiedy zezwoli gospodarzom wiejskim, posiadającym bydło rogate na pobór surowicy z powyżej wymienionych żup solnych albo całkiem bezpłatnie wobec strasznej nędzy, w jaką popadło gospodarstwo wiejskie, albo choćby po znacznie niższej cenie.

Lwów dnia 23. stycznia 1896.

Interpelant.  
Łazarz Winniczuk.

Zajączkowski, Fr. Krempa, Hamorak, Bojko, Wójcik, Potoczek, W. Szwed, Okuniewski, Kulczycki, Ostapczuk, Nowakowski, Kramarczyk, Warzecha, Data, Dr. Bernadzikowski, Ochrymowicz, Styła.

Marszałek oznajmia, że interpelację tę udzieli p. Komisarzowi rządowemu.

Sekretarz p. Stan. Niezabitowski czyta następujący wniosek:

### W n i o s e k.

Zważywszy, że północne powiaty kraju między Wisłą i Sanem położone, już od 20-tu lat przeszło upominają się o utworzenie w tej okolicy sądu kolegiального, czego dowodem petycje w archiwum Wydziału krajowego złożone;

zważywszy, że słuszność tych żądań uznały wszystkie władze kompetentne, a tylko co do miejsca nie było zgody, bo Rady powiatowe zapytane przez Wydział krajowy, nie porozumiały się pod tym względem li tylko dlatego, że każdy Wydział powiatowy pragnie mieć sąd kolegialny na miejscu; a to niczem nie dające się usunąć nieporozumienie, jest powodem zwłoki w sprawie tak ważnej i pilnej;

zważywszy, że c. k. Sąd wyższy krajowy, c. k. Sąd krajowy w Krakowie, oraz c. k. Sąd obwodowy w Rzeszowie z całą stanowczością uznały Tarnobrzeg jako jedynie odpowiednią w tej okolicy miejscowość na siedzibę Trybunału I. instancyi;

zważywszy, że Wydział krajowy po wieloletniem i dokładnem rozpatrywaniu rzeczy, uchwałą z dnia 26. stycznia 1894 roku, L. 3.881, stanowczo za ustanowieniem sądu kolegiального w Tarnobrzegu się oświadczył.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby o ile można w jak najkrótszym czasie utworzył Trybunał Sądu obwodowego I. instancyi w Tarnobrzegu.

Lwów dnia 23. stycznia 1896.

Wnioskodawca  
Z. Tarnowski.

Andrzej Potocki, Fr. Jędrzejowicz, Górski, Zaleski, Starzyński, Szeptycki, Woźdicki, Polanowski, Scipio, St. Jędrzejowicz,

Zamoyski, F. Paszkowski, Czecz, St. Tarnowski, Adam Skrzyński

Marszałek oznajmia, iż pierwsze czytanie tego wniosku postawi na porządku dziennym najbliższego posiedzenia.

Sekretarz p. Urbański czyta następującą interpelację do c. k. Komisarza rządowego:

### Interpelacya

Do Jaśnie Wielmożnego Pana Komisarza rządowego.

W ubiegłym roku postawił poseł Dr. Paszkowski wniosek, wzywający c. k. Rząd aby przeprowadził reformę przepisów co do tak zwanych rewersów demolacyjnych i zakazał budowy w rejonach fortyfikacyjnych, które dla mieszkańców okolic położonych w rejonach fortecznych są nader uciążliwe i niezgodne z przepisami ustawy cywilnej.

Wniosek został przydzielony komisji administracyjnej i na 20. posiedzeniu z dnia 8. lutego 1895 przyjął Wysoki Sejm sprawozdanie tejże komisji z dnia 4 lutego 1895, L. 1302 w brzmieniu:

Wzywa się c. k. Rząd aby na właściwej drodze przeprowadził reformę tych przepisów w duchu zgodnym z przepisami ustawy czwilnej i przy słusznem uwzględnieniu interesów mieszkańców okolic położonych w rejonach fortecznych, zanim zaś ustawodawcze uregulowanie tej kwestyi nastąpi, złagodził surowe wykonanie obowiązujących przepisów.

Gdy c. k. Rząd dotychczas na to wezwanie Wys. Sejmu nie dał odpowiedzi, a uciążliwości wynikające z tych przepisów nader dotkliwe dla ludności miejsc fortecznych dalej trwają — przeto podpisani mają zaszczyt się zapytać kiedy Wys. c. k.

Rząd zamierza przystąpić do reformy tych przepisów.

Lwów dnia 23. stycznia 1896.

Interpelant:  
Karol Czech.

Wodzicki, Roman Potocki, Fr. Jędrzejowicz, St. Tarnowski, St. Polanowski, Paszkowski, G. Romer, Z. Tarnowski, Fr. Rozwadowski, J. Męciński, Górski, Z. Dembowski, Jordan, Kraiński, Zamoyski.

Marszałek oznajmia, iż interpelację tę udzieli p. Komisarzowi rządowemu.

Sekretarz p. Stan. Niezabitowski odczytuje porządek dzienny następnego posiedzenia.

Marszałek zamyka posiedzenie i naczynia następnego na dzień 24. stycznia b. r., godzinę 10. przed południem.

Koniec posiedzenia o godz. 1 min. 50 popołudniu.

Marszałek krajowy

***Stanisław Badeni w. r.***

Sekretarze:

***Zdzisław Tarnowski w. r.***  
***Stanisław Niezabitowski w. r.***

